

**משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף א' לפיתוח פדגוגי
הפיקוח על תכניות לימודים ייחודיות**

שם ביה"ס/המוסד : כפר הנוער הדתי הודיות
שם התכנית הייחודית: קרימינולוגיה ומדעי משטרה
תחום הדעת: מדעי החברה
מספר יחידות הלימוד: 5
סמל מוסד: 270223

תכנית לימודים ייחודית

בקרימינולוגיה

ולימודי משטרה

שם בית הספר: כפר הנוער הדתי הודיות

סמל מוסד: 270223

התכנית: קרימינולוגיה ולימודי משטרה

מספר יחידות לימוד: 5

יוני 2016

תוכן עניינים

3-9	1. הרקע והתפיסה הרעיונית של התכנית א. הצגת בית הספר ומאפייניו ב. סיבות והנמקות לפיתוח התכנית וייחודיותה ג. מספר יחידות הלימוד בתוכנית ד. כותבי התכנית ושותפיה
-----	---

	ה. התלמידים ו. צוות ההוראה ז. נושאי הלימוד
10-12	2. המטרות הכלליות של התכנית
12	3. דרכי הוראה- למידה- הערכה כלליות
13-31	4. מפרט תכנים טבלה 1- מפרט תכנים קרימינולוגיה טבלה 2 - מפרט תכנים מדעי המשטרה ביבליוגרפיה למורה / לתלמיד שילוב תכנים בלתי פורמליים
32-36	5. דרכי ההוראה וההערכה בתוכנית
37-41	6. ביבליוגרפיה כללית
42-51	7. נספחים

1. הרקע והתפיסה הרעיונית של התכנית

א. הצגת בית הספר ומאפייניו

כפר הנוער הדתי "הודיות" הוקם בשנת 1950 ופועל למעלה מ-60 שנה כפנימייה. בכפר הנוער לומדים כ-220 תלמידים בכיתות ז'-י"ב כאשר כ-60% ילידי אתיופיה, 25% ילידי ברית המועצות לשעבר ו-15% ילידי ישראל. רוב התלמידים מגיעים מרקע סוציו אקונומי קשה ואוכלוסיית תלמידים מתאפיינת בחסכים רגשיים, משפחתיים, חברתיים ולימודיים. מגמת משטרה נפתחה בשנת תשס"ח עם 16 תלמידים בכיתה י' וכיום עומד מספר התלמידים על 70 תלמידים בכיתות י'-י"ב.

החזון החינוכי של בית הספר מדגיש את החינוך למידות טובות, יראת שמיים וערכים יהודיים תוך מתן דגש לחיבורם לחוויה הציונית דתית בארץ ובמדינת ישראל. בנוסף מודגשים החינוך לאחריות, סבלנות וסובלנות תוך מעורבות בקהילה ובחיי החברה וחינוך לנתינה. דגש נוסף ניתן ליחסי הגומלין בין החניך לצוות ברוח "הזכות לכבוד והחובה לכבד". ובין החניכים לזולתם ברוח "האחר הוא אני". ה"אני המאמין הפדגוגי" של בית הספר רואה את המוסד כגוף מחנך וקהילה לומדת בעת ובעונה אחת. התלמיד נתפס במרכז העשייה החינוכית ובית הספר שם לו למטרה להכשיר את תלמידיו ללמידה עצמית, טיפוח סקרנות ויכולת התמודדות עם אתגרים ומשימות תוך לקיחת אחריות. בית הספר מאמין כי בד בבד עם טיפוח הערכים האוניברסאליים (יושר פנימי, אחריות אישית וקהילתית) יש לפעול לטיפוח החוסן הנפשי של התלמיד והגברת דימויו העצמי. תפיסות אלו נמצאות בהלימה עם תפיסת התוכנית ומטרות העל שלה.

כפר הנוער אינו משתייך לעיר מסוימת והאוכלוסייה המגיעה אליו היא של תלמידים שנפלטו ממסגרות חינוך שונות ואשר מרביתם מגיעים משכבות סוציו אקונומיות חלשות. סגל בית הספר רואה עצמו כאחראי לפיתוח וליישום אקלים לימודי חברתי שיאפשר לתלמידים להיות אנשים ואזרחים טובים וכן ללמוד במסלולים לימודיים גמישים שיהלמו את צורכיהם בהכנתם לקראת זכאות לתעודת בגרות ולתעודת בוגר בית הספר. מטרות רבות בתוכנית הלימודים המוצעת נמצאות בהלימה לתפיסת דמות הבוגר הרצוי של בית הספר כגון: אזרח המודע לזכויותיו וחובותיו, חושב ביקורתי, מתעניין בתחומי דעת וחיים מגוונים, סובלני, בעל מודעות להתפתחות טכנולוגית ומיומן בתקשורת מחשבים, מסוגל לאסוף מידע, לעבדו וליישמו. קיים קשר הדוק בין מטרת בית הספר לחנך טוב יותר. ולהוציא אזרחים טובים יותר לבין תוכנית הלימודים המוצעת. קשר זה נובע מהעובדה שהמדים והסממנים הטקסיים הקשורים בפנימיית המשטרה אמורים למשוך בני נוער, ובעיקר אוכלוסיית מהגרים אשר בתרבות עולמם נתפס לובש מדים כבעל סטאטוס גבוה. הנחת היסוד של בית הספר היא שבחירת התלמידים לבוא למגמה זו בפנימייה מתוך רצון, תקל על השגת מטרה זו. מעבר לכך, לבישת המדים מחייבת בעצם קיומה דרישה מחייבת להתנהגות נאותה הן מצד התלמידים והן ביצירת אווירה מקבילה, תואמת, בכפר כולו. כיתת

המשטרה מהווה כיתת הדגל של כפר הנוער ועל התהליך המתרחש בה מושם דגש רב. סגל בית הספר רואה עצמו כאחראי לפיתוח ויישום אקלים לימודי- חברתי שיאפשר לתלמידים להיות אנשים ואזרחים טובים ולטיפוח ופיתוח החוסן הנפשי של התלמיד וצידו בכישורי חיים בתחום הלימודי, החברתי והרגשי. בית הספר רואה חשיבות רבה בעמידה בסטנדרטים חינוכיים ולימודיים בהתאם לרפורמות השונות הנהוגות במשרד החינוך ורואה לנכון להטמיע בלומדים מיומנויות למידה המתאימות לזמננו, תוך שימוש באמצעי הוראה מתקדמים ובדרכי הוראה - למידה - הערכה חלופיות שמוצאות את ביטוי בתוכנית הנוכחית.

ב. סיבות והנמקות לפיתוח התכנית וייחודיותה

תכנית הנוכחית מהווה "שלב ב" של התוכנית המקורית והיא נובעת מהצורך לעדכן את תכני הלימוד ואת דרכי ההוראה והערכה ולהתאימם למציאות הדינמית. יחד עם זאת רוח התוכנית המקורית לא השתנתה והיא מהווה אבן דרך לתכנית הנוכחית. הדברים האלה באים לידי ביטוי ב:

1. הרקע והסיבות לפיתוח התוכנית:

תוכנית הלימודים המוצעת נותנת מענה לאוכלוסיית תלמידים הבאים משכבות סוציו- אקונומיות חלשות במספר מישורים: לספק להם הזדמנות שוויונית להגיע להישגים לימודיים לרבות זכאות לבגרות מלאה, לפתח בהם מודעות אזרחית גבוהה, מעורבות במוסד החינוכי ומחוצה לו וכיבוד ערכי שלטון החוק, לגבש בהם חינוך למידות, מוסר, העמקת הערכים של הדדיות ומציאת האיזון בין התפתחות אישית לבין המחויבות לכלל.

2. התוכנית מתייחסת לתכנים ולרעיונות שבהעדרם הבנת הקרימינולוגיה לא תתאפשר, תוך התבססות על חמישה מרכיבים:

המרכיב הראשון נשען על פיתוח והרחבה של תחום מדעי המשטרה מסגרת לימודים פנימייתית הוליסטית. להבדיל מתוכניות הלימודים הייחודיות, שייחודיותן מקבלת ביטוי בתהליכי ההוראה למידה הערכה במסגרת הפורמאלית של שעות לימוד בבית ספר בלבד, תוכנית הלימודים המוצעת, מהווה חלק מדגם כולל של פנימיית משטרה. הרעיון המרכזי העומד בבסיסה הוא, שהתלמידים נמצאים במסגרת שבה כל חלק תומך בשני. מחד, קיימת תוכנית הלימודים הפורמאלית, אשר תלמידה יחשפו במהלך חיי היום יום לתחום עבודה בתוך מסגרת שתאפשר להם לרכוש תעודת בגרות מלאה. מאידך, כל הפעילות היומיומית של החניכים קשורה ללימודי משטרה. המוטיב המרכזי בלימודי המשטרה בא לידי ביטוי במרכיבים. המרכיב הראשון כולל מאפיינים של המשטרה כארגון פורמאלי (מדים, מסדרים, טקסים וכדומה). המרכיב השני בא לידי ביטוי בערך המוסף של המשטרה מבחינת תכני הלימוד והעשרת

הלמידה באמצעות הרצאות, סיורים וסדנאות – פעילויות אשר מאפשרות ללומדים לחוות בדרך בלתי אמצעית את "השטח".

המרכיב השני בו מתבטאת ייחודיותה של התוכנית הוא השילוב של מעורבות המשטרה, עם הצוות החינוכי, הפדגוגי והטיפול של בית הספר והפנימייה. קצין משטרה שמונה לתפקיד במשרה מלאה ומלווה את התלמידים בלמידה הפורמאלית והבלתי פורמאלית במסגרת מגמת המשטרה. שילוב של מעורבות המשטרה בפעילות היומיומית בבית הספר מסייע בגיבוש עמדות חיוביות יותר של התלמידים כלפי המשטרה והשוטר, בקרב אוכלוסיית התלמידים שהמפגש שלהם עם שוטרים היה בעל אופי סטיגמתי, וכך גם תפיסתם את תפקידי השוטר. כמו כן, תתרום מעורבות זו ליצירת אקלים בטוח יותר בבית הספר. חשוב לציין כי על בסיס הניסיון של הפעלת התוכנית הקודמת התגבשה המסקנה כי לימודי השטח הקשורים למפגש עם בעלי תפקידים (לובשי מדים) היו חוויה משמעותית לתלמידי בית הספר ואפשרו הבנה טובה יותר של החומר התיאורטי הנלמד. המפגשים- הבלתי אמצעיים עם קציני משטרה הצליחו ליצור שינוי בדפוס החשיבה של התלמידים ובתפיסתם העצמית.

מרכיב השלישי בו מתבטאת ייחודיותה של התוכנית המוצעת הוא בתכני ההוראה. ראשית, התוכנית מתייחסת בהרחבה לנושא של מדעי המשטרה. תכנים אלה נלמדים בדרך כלל בבתי הספר ובאקדמיות לשוטרים, כלומר הם מיועדים לקהל בוגר שבחר בקריירה בתחום מערך הביטחון האזרחי. התכנית מכילה תכנים של לימודי משטרה בהתאמה לשלב ההתפתחותי בו נמצאים התלמידים (גיל ההתבגרות) מבחינה קוגניטיבית ופסיכולוגית. שנית, יש התאמה של התכנים לאופי התלמידים- כלומר התכנית נותנת מענה גם להתפתחות המוסרית- ערכית בה מצויים התלמידים. לאור העובדה שממדיה של תופעת האלימות הן בחברה והן בתוך מסגרת הפנימייה הולכים וגדלים, מושם דגש על הנושא של עבריינות נוער, זאת על מנת לאפשר לתלמידים לזהות תופעות אלה על השלכותיהן- הרגשיות והחברתיות, להתריע עליהן בזמן, לבקש עזרה בלי תחושות של חשש, בושה ואשמה, ולהכיר חלופות התנהגותיות לפתרון מצבים העשויים להוביל לאלימות. בנוסף, נלמדים נושאים אחרים הרלוונטיים לחייהם כמו הקשר שבין עבריינות ומצב כלכלי, המשפחה והסביבה כגורמים לעבריינות ועוד. בתוכנית הנוכחית הורחב נושא לימודי המשטרה לכלל 2 יח"ל והוא כולל תכנים עיוניים ומעשיים בעבודת המשטרה.

המרכיב הרביעי הוא תוצר של הניסיון שנצבר בשנים האחרונות במסגרת הלימודים במגמה. המציאות מראה שנושאי הלימוד בתחום הסוציולוגיה פחות רלוונטיים לאוכלוסיית התלמידים והתכנית הנוכחית מנסה לתת מענה הוליסטי באמצעות שילוב של לימודי קרימינולוגיה עם לימודי משטרה, דבר שהינו טבעי יותר מבחינת התכנים ומבחינת המענה ללומדים. יתר על כן- חלק נכבד מהתכנים במסגרת לימודי המשטרה ילמד בצורת סדנאות מעשיות ועבודת שטח שתאפשר לתלמידים לחוות את נושאי הלימוד בצורה חווייתית יותר שתשפיע על המוטיבציה של התלמידים ללמידה וכן על יכולתם להבין וליישם את

התכנים שנלמדו. כמו כן, במסגרת התכנים שילמדו במגמה תתאפשר למידה בין תחומית במגוון מקצועות (אזרחות, היסטוריה וספרות) על מנת להפוך את התכנים לרלוונטיים ללומדים ולאפשר אינטגרציה בין תכנים לימודיים.

המרכיב החמישי בו מיוחדת התוכנית המוצעת מקודמתה, מתבטא בהרחבת הגיוון בדרכי ההוראה למידה הערכה בלמידה השוטפת ובהערכה המסכמת. התוכנית הנוכחית עושה שימוש רחב יותר בהוראה חלופית המתבססת על מאפייני הלמידה המשמעותית והציון הסופי יתבסס כולו על הערכה חלופית (ולא על בחינת בגרות). באופן זה התוכנית רלוונטית יותר לחיי התלמידים ומאפשרת להם לפתח מיומנויות חשיבה גבוהות תוך שהיא מסייעת להם לרכוש באופן הדרגתי מיומנויות החשובות לבוגר של שנות ה-2000.

ג. מספר יחידות הלימוד בתוכנית

כפי שצוין לעיל הרכב התוכנית הנוכחית בא לתת מענה לקשיים של התלמידים במתכונת התוכנית הקודמת ומתוך רצון להפוך את התכנים לרלוונטיים יותר לתלמידים. יחד עם זאת חשוב לציין כי חלק מהתכנים בתחום הקרימינולוגיה מבוססים על הסוציולוגיה שכן מעשה העבירה מתרחש בחברה והסטייה מהווה תופעה חברתית. מושגית שונים מתחום הסוציולוגיה מוצאים את ביטויים בתחום הקרימינולוגיה ולכן מקומם לא נפקד מתכני הלימוד (למשל: קונפורמיות, יחסיות הסטייה, השפעות משפחתיות על הפרט, תהליך החברות, לחץ חברתי, קונפורמיות ועוד). תוכנית הלימודים בקרימינולוגיה ובמדעי המשטרה תעניק ללומדים 5 יחידות לימוד לבגרות, תתפרס על 3 שנות לימוד (י'-י"ב) לפי החלוקה הבאה:

קרימינולוגיה- 2 יחידות לימוד (180 שעות)

לימודי משטרה- 2 יחידות לימוד (180 שעות)

לכך תתוסף יחידה חקר (יחידה 5) בקרימינולוגיה ומדעי המשטרה.

הסיבה העיקרית לשילוב מקצועות זה נובעת מהעובדה שתוכנית הלימודים במדעי המשטרה נקשרת באופן הולם לתכני הלימוד בקרימינולוגיה, שהרי הבנת הפשיעה ומאפייניה הם חלק מעיסוקה של המשטרה. ביחידת החקר יישמו התלמידים עקרונות שנלמדו בשני התחומים האחרים (כגון: שאלת שאלות, חיפוש מידע, עריכת מחקר, ניתוח ממצאים והסקת מסקנות).

ד. כותבי התכנית ושותפיה

התוכנית נכתבה על ידי הגברת ענת חג'מה, בעלת תואר ראשון בקרימינולוגיה וחינוך ותואר שני בחינוך. מלמדת בכפר הנוער הדתי הודיות ובעבר לימדה בקרית החינוך במעלות בתוכנית דומה.

פיתוח התכנים נעשה בסיועם של:

רפ"ק אלי שקד- מפקד מגמת המשטרה (בתחום לימודי משטרה)

גברת מרסל חג'בי - מורה לאזרחות (בתחום חוק ומשפט וזכויות אדם ואזרח)

גברת סיגל לוי- מורה לספרות (טקסטים)

ה. התלמידים

בני הנוער המגיעים להודיות מאופיינים כאוכלוסיית מצוקה (הורים גרושים, משפחות חד הוריות, יתומים, בעיות כלכליות, אצל חלקם הישגים נמוכים, קשיים בתחום החברתי ובקרב משפחות העולים- גם קשיי קליטה). חלקם מאופיינים כבעלי מוטיבציה נמוכה ללמידה, בעיות התנהגות, אינם מאמינים בעצמם ובעלי דימוי עצמי ירוד. חלקם הגיעו למוסד משום היות מגמת הפנימייה המשטרית מגמה ייחודית ובשל האפשרות להעלות את רמת הישגיהם הלימודיים ובשל כך המגמה מבוקשת מאוד. התפיסה החינוכית של ביה"ס הינה הוליסטית ולפיכך בנוסף לצרכים הלימודיים, מקבל החניך התייחסות וטיפול בכל צרכיו הפיזיים, הרגשיים, החברתיים והחינוכיים. המוסד מספק לו מודל להזדהות ולהקניית הרגלים, החל מהתנהגות כתרבות אכילה וכלה בכללי התנהגות. זאת באמצעות פעילות בוקר פורמאלית עם פעילות בלתי-פורמאלית מקיפה ורחבה אחר-הצהריים. כמו כן מעמיד בית הספר מערך סיוע במרכז הלמידה בשעות אחר הצהריים וזאת בנוסף לקיים במסגרת יום הלימודים הפורמאלי, שבו ניתן סיוע אישי בעזרת תגבורים.

ו. צוות ההוראה

צוות ההוראה בנוי מענת חג'ימה מורה לקרימינולוגיה ולמדעי המשטרה, בעלת תואר ראשון בקרימינולוגיה ותואר שני בחינוך המלמדת את התכנית בבית הספר מזה 8 שנים ואף כתבה את התכנית הנוכחית ואת התכנית הקודמת (בקרימינולוגיה בלבד) בהיקף של שתי יחידות. מר שימי (שמעון) קרן קצין המשטרה הממונה (בדרגת רפ"ק) והגב' ליאת סימן טוב בעלת תואר ראשון בסוציולוגיה שלמידה עד לשנת תשע"ה את התכנית בסוציולוגיה תמשיך ללוות את התכנית ביחידה החמישית (יחידת החקר כמנחה).

ענת תלמד את מרבית תכני הלימוד הפורמאליים בנושאי קרימינולוגיה ומדעי המשטרה תוך זיקה להלך הרוח המיוחד את כפר הנוער בכלל ואת הפנימייה בפרט. קצין משטרה המלווה את התוכנית מספק מענה לוגיסטי ולימודי בסיורים השונים הנערכים במסגרת הלימודים (תחנת משטרה, קהילת גמילה, בית משפט וכדומה) בהבאת סדנאות ואנשי מקצוע מתחומי המשטרה השונים (מז"פ, פרופיל אות, חוקר נוער ועוד). כמו כן אחראי הקצין לתכנים ופעילויות הבלתי

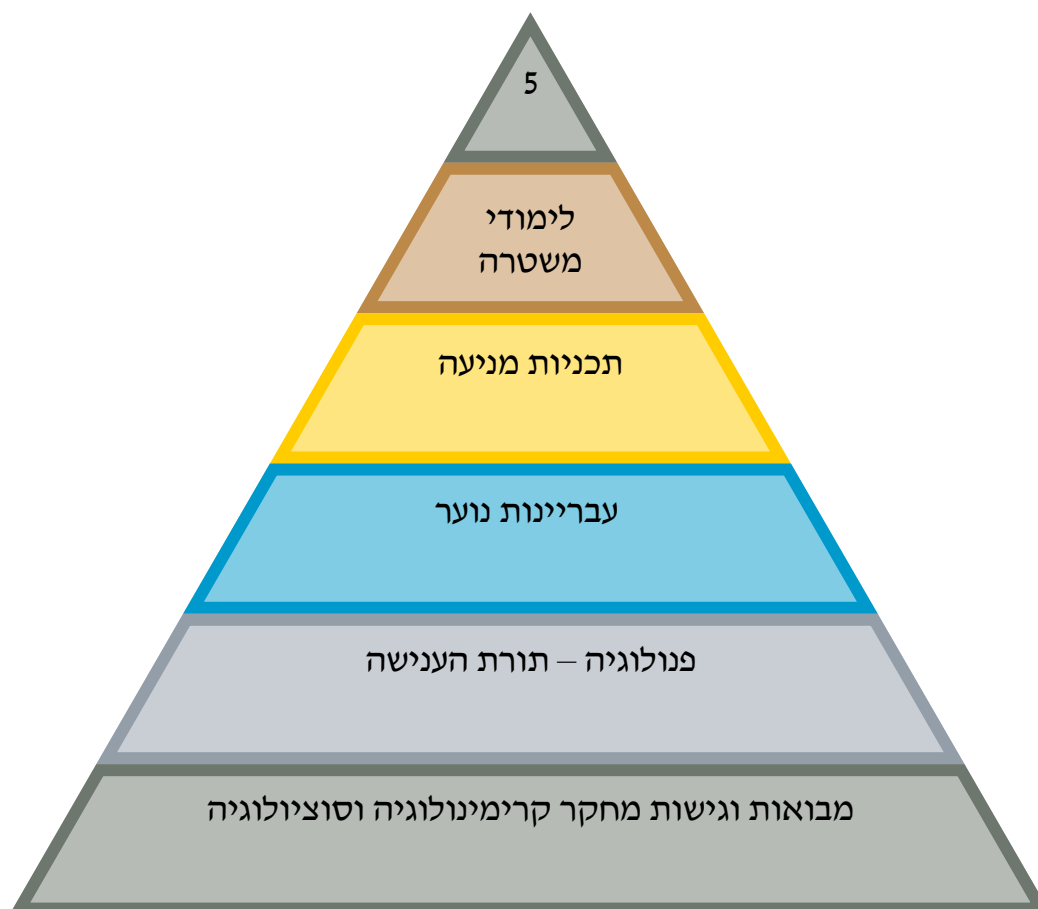
פורמאליים במסגרת הפנימייה (הכוללים מסעות, טקסים, התנדבות וכיוצא בזה). הקצין רפ"ק שימי (שמעון) קרן¹, מיועד לתכנים שנלמדים באופן שוטף בתכנית, לצורך שילובם בתכנית הסיורים והפעילויות שהוא מארגן עם התלמידים. כמו כן שותף בפיתוח מטלות הערכה המתייחסות לעבודת המשטרה ולתכנים נוספים עליהם הוא מופקד (מז"פ, פרופילאות, התנדבות במשטרה ובמג"ב וכדומה). מובילי התוכנית נדרשים להוות מודל בכול הנוגע לערכים ונורמות חברתיים, להיות רגישים לצרכי הלומדים השונים וכן ליצירת אקלים לימודי-חינוכי-מקצועי מקדם למידה.

ז. נושאי הלימוד

היסוד המארגן של התוכנית נע על ציר זמן התפתחותי (בתחום הדעת עצמו) והוא מותאם הן לשלבי הגיל השונים של התלמידים מבחינת הרמה הקוגניטיבית והבשלות הרגשית הנדרשת לצורך למידה, הבנה והפנמה, הן לרצף הלימוד בין נושאי הלימוד בכלל וההתפתחות התיאורטית בתוך כל נושא לימוד בפרט. הלימוד בנוי נדבך על גבי נדבך שכן, קשה להבין נדבך מסוים ללא הנדבכים שקדמו לו. לפיכך, הלימוד יחל במושגים בסיסיים בסוציולוגיה ובקרימינולוגיה, דרך תיאוריות שונות בקרימינולוגיה ופנולוגיה (תורת הענישה), עבריינות נוער וסוגיות נבחרות בפשיעת נוער (שימוש בסמים ואלימות, נוער מנותק ועוד) ועד למערכת אכיפת החוק-משטרה ומערכת המשפט. בנוסף לתוכנית הלימודים הפורמאלית / פרונטאלית, תוכנית הלימודים כוללת סיורים (המתבצעים במסגרת יום הלימודים) והתנדבות (מחוץ לשעות הלימודים) באחריות מפקד המגמה. גם תכנים אלה יבואו לידי ביטוי בדרכי הערכת התלמידים.

¹ 9 הקצין ממונה אחת לשנתיים שלוש ע"י המשטרה

תכנית הלימודים בקרימינולוגיה ומדעי המשטרה בהיקף של 5 יח"ל במבט על

רשימת הנושאים

מס"ד	נושא ראשי	תת נושא	ש"ש
1	מבוא לקרימינולוגיה	סוציולוגיה כבסיס ללימודי קרימינולוגיה, קרימינולוגיה כמדע וכמדע אינטרדיסציפלינרי, מהי סטייה? פשיעה היקפה ואופייה- סוגי עבירות ושכיחותן	16
2	גישות למחקר ותיאוריות בקרימינולוגיה	אסכולה קלאסית, עבריון ועבירה בעת העתיקה, אסכולה פוזיטיביסטית, לומברוזו- התפתחות גופנית ועבריינות, שלדון- ליקויים ביולוגיים ועבריינות: טיפוס גוף, פרויד- התיאוריה הפסיכואנליטית, גליק וג'נינס- ליקויים במבנה ותפקוד המשפחה, הירשי- תיאורית הפיקוח החברתי, תהליך החברות, סלין- הגירה ופשיעה (חברה), שואו ומקיי- אסכולת שיקגו, וילסון וקיילינג- "החלונות השבורים" (סביבה ואקולוגיה), דירקייס- אנומיה חברתית, מרטון- אנומיה אישית, סאתרלנד- התחברות דיפרנציאלית (למידה חברתית), סייקס ומאצה- טכניקות נטרול, בקר, שוהם, אדד- תיאורית התיוג, שוהם- קונפיגורציה ביו- פסיכו חברתית מחקרים ותיאוריות מודרניות	38
3	פנולוגיה (תורת הענישה)	מבוא לפנולוגיה- הענישה- היבטים היסטוריים, מטרות הענישה, המאסר- היבטים היסטוריים, המאסר המודרני ובעיותיו, המאסר בישראל- שירות בתי הסוהר, סיור בבית-סוהר, חלופות למאסר, תקון בקהילה	34
4	עבריינות נוער	הסיבות לעבריינות נוער- גורמים פסיכולוגיים, גורמים משפחתיים, גורמים חברתיים (תיאוריות סוציולוגיות), תיאוריות המתרכזות בליקוי של תהליך הסוציאליזציה בגיל ההתבגרות, תת-תרבות עבריינית, אלברט כהן, דאונס ורוט- מעמד הפנאי, קולברג- התפתחות מוסרית, היקף עבריינות הנוער, המשטרה ומערכת המשפט מול הנוער, סוכנויות בקהילה המסייעות למשטרה בטיפול בנוער עבריון	40
5	מניעה, סמים ואלימות	תוכנית מניעה- עמדות ושינוי עמדות, סוגי סמים ופקודת הסמים המסוכנים, סמים בקרב מתבגרים, מניעה והתערבות, אלימות בקרב מתבגרים- תמונת מצב ומרכיביה	36
6	סוגיות בעבריינות נוער	עזובה, נוער מנותק, אבטלה ומצב כלכלי, לקויות למידה ופיגור שכלי, החיים בעולם המודרני	12
7	לימודי משטרה	מהו שיטור?, מהי משטרה?, השוטר העתיק בעולם, דמוקרטיה ומשטרה-חירות מול כפייה,	16
8	התפתחות המשטרה	התפתחות השיטור-באנגליה + השיטור המודרני, עקרונות סר רוברט פיל, השלטון	16

	הבריטי בא"י, התפתחות משטרת ישראל		
9	מבנה המשטרה ותפקדיה	מבנה וארגון משטרת ישראל, מבנה תחנת משטרה, סיור בתחנת משטרה מרחבית, יעדי משטרת ישראל: הבסיס החוקי- סעיף 3 לפקמ"ש וערכי משטרת ישראל, תפקידי המשטרה (שמירת שלום הציבור, לחימה בפשיעה, מניעת עבירות, אכיפת חוק וסדר), סטטיסטיקה משטרתית	22
10	מז"פ	מז"פ- תחומי פעילות וסוגי בדיקות, קלסטרון	12
11	סמכויות השוטר ויחידות מיוחדות	סמכויות השוטר, טיפול המשטרה בילדים ונוער, פרויקטים מיוחדים, יחידות מיוחדות (משא"ז, זק"א, מג"ב, מתמיד)	28
12	הפיקוח על המשטרה	מח"ש, אתיקה משטרתית, שחיתות במשטרה ו אלימות שוטרים	16
13	פרופיל אות שיטות שיטור וההליך הפלילי	פרופילאות- מטרות ודרכי עבודה, שיטות שיטור: שיטור מסורתי, אכיפת, שיטור עירוני, "עיר ללא אלימות", שיטור קהילתי, השוואה בין שיטות השיטור השונות, עתיד השיטור בישראל, ההליך הפלילי- מעצר, חקירה, הגשת כתב אישום, מחיקת רישום פלילי, חוקי התיישנות	32
	טכנולוגיה ועתיד	טכנולוגיה בשימוש המשטרה, המשטרה בעתיד	8

2. המטרות הכלליות של התכנית

- א. לימוד, הכרה והפנמה של סוגיות הקשורות בשלטון החוק במדינה דמוקרטית.
- ב. פיתוח היכולת להתמודד עם סוגיות שונות הקשורות בשלטון החוק לאור הבנת התהליכים היוצרים קרקע לתופעות פשיעה ועבריינות.
- ג. פיתוח עמדות חיוביות כלפי שלטון החוק והמשטרה.
- ד. יצירת מעורבות קהילתית וחברתית פעילה של התלמידים
- ה. מתן הזדמנות שווה לאוכלוסייה הטרוגנית לרכישת השכלה פורמאלית ובגרות לצד אפיק קרייריסטי אפשרי במערכת אכיפת החוק בכלל ובמשטרה בפרט (בכפוף לתנאי הגיוס).
- ו. פיתוח מיומנויות למידה וחשיבה מסדר גבוה אותן ניתן להעביר לתחומי עניין ועיסוק שונים.

מטרות ערכיות

1. התלמיד יפתח סבלנות וסובלנות כלפי אנשים השונים ממנו בתחומים שונים.

2. התלמיד יגבש עמדה חיובית כלפי אוכלוסיות שונות ואוכלוסיות חלשות החיות עימו בקהילה .
3. התלמיד יגבש עמדה חיובית לתפקידי השוטר.
4. התלמיד יגבש עמדה חיובית כלפי שלטון החוק במדינת ישראל.
5. התלמיד יפתח מחויבות אישית וקולקטיבית לשמירת החוק.
6. התלמיד יגבש מערכת ערכים מאורגנת כלפי המשטרה כפועלת למען רווחת הקהילה ולשיפור איכות החיים של כל אדם באופן אישי.
7. התלמיד יגבש עמדה חיובית כלפי עזרה לזולת .
8. תלמיד יהיה מסוגל ליישם את הרקע התיאורטי שיילמד בפעילויות מעשיות קהילתיות התנדבותיות.

מטרות חברתיות תרבותיות

1. התלמיד יפתח עמדה חיובית כלפי הקהילה בה הוא חי.
2. התלמיד יפתח עמדה חיובית כלפי אוכלוסיות שונות ואוכלוסיות חלשות החיות עימו בקהילה.
3. התלמיד ייקח חלק בפעילות התנדבותית
4. התלמיד יציג טיעונים ברוח תרבות דיבור נורמטיבית תוך הקשבה לאחרים
5. התלמיד ישתתף בקבוצות למידה/תוצרים ויעבוד בשיתוף פעולה איתם.
6. התלמיד ישתתף בטקסים ואירועים במסגרת לימודיו במגמה ובכלל זה מסעות ומשלחות.

מטרות אופראטיביות

1. התלמיד ירכוש ידע שמכיל עובדות, מושגים, עקרונות, תופעות ותהליכים הקשורים בתופעה העבריינית- ברמת הפרט וברמת תופעות פשיעה חברתיות.
2. התלמיד ינתח אירועי פשיעה ברמה התיאורטית, תוך התייחסות לתיאוריות קרימינולוגיות שונות.
3. התלמיד יישם את הידע התיאורטי, אותו רכש, על מקרי פשיעה בחברה הישראלית.
4. התלמיד יבין מאפיינים של אוכלוסיות שונות, .
5. התלמיד יזהה מאפיינים של אוכלוסיות שונות ואת הקשר שלהן לעבריינות.
6. התלמיד ינתח תופעות פשיעה בקרב אוכלוסיות מוגדרות (מהגרים, נוער, בני-טובים וכדומה).
7. התלמיד יכיר את התפתחות השיטור מהתקופה הקדומה ועד מודלים שונים של משטרות בתקופתנו.
8. התלמיד יבין את התפתחות השיטור בישראל .
9. התלמיד יבין את מבנה משטרת ישראל ואת תפקידיה.
10. התלמיד יבין את מערכת אכיפת החוק בישראל.

11. התלמיד יבין כי החוק נועד בכדי ליצור איכות חיים טובה יותר בקהילה ובמדינה למענו ובשבילו.
12. התלמיד ינתח מתוך ראייה ביקורתית אירועי פשיעה.
13. התלמיד ינתח מתוך ראייה ביקורתית את מערכת אכיפת החוק בישראל.
14. התלמיד יבין את מטרות הענישה וסוגיה.
15. התלמיד יבין את התפתחות מערכת הענישה בעולם.
16. התלמיד יבין את מהות בתי-הכלא.
17. התלמיד יציע דרכים חלופיות לשיטת המאסר הנהוגה בישראל, כהענשת עבריינים.
18. התלמיד ידע את התפתחות אסטרטגיית השיטור הקהילתי ודרכי יישומה במדינת ישראל.
19. התלמיד ינתח סוגיות הקשורות לעבריינות נוער בקרב אוכלוסיות מיוחדות כגון לקויי למידה, מהגרים ונוער מנותק.
20. התלמיד יבין את מורכבות חיי המתבגר והשלכותיה על התנהגותו וכן הקשר להתנהגות עבריינית.

מטרות בתחום מיומנויות למידה

1. התלמיד ינתח גרפים, סיטואציות, טבלאות וכדומה.
2. התלמיד ינתח מאמרים, סרטים ותוכניות בנושאי הלימוד.
3. התלמיד יפתח מיומנויות לשימוש מושכל בספרות עזר בכדי לתת תימוכין לנושא הנלמד.
4. התלמיד יפתח יכולת אוטודידקטית, אשר תאפשר לו בעתיד מיומנויות למידה עצמאיות.
5. התלמיד יבקר את עבודת השוטר, לאור תצפיות משתתפות ומנחות, שבהן ייטול חלק פעיל.
6. התלמיד יפתח מיומנויות ניתוח של תהליכים חברתיים.
7. התלמיד יפתח מיומנויות ביקורת על תהליכים חברתיים, עבודה עם קהילה ועבודה עם החוק.
8. התלמיד ירכוש מיומנויות בסיסיות של שימוש באמצעים מתוקשבים (וורד, אקסל, מצגת, אינטרנט)

3. דרכי הוראה- למידה- הערכה כלליות

תוכנית הלימודים עושה שימוש דרכי ה"ה (הוראה- למידה- הערכה) מגוונות. דרכי ההוראה מותאמות לתכנים ולרמות חשיבה מסדר גבוה (יישום, אנליזה, סינתזה והערכה) והן מאפשרות למידה משמעותית (מעניינת, מאתגרת, חווייתית ורלוונטית לחיי התלמידים). אלה מושגות על ידי מעורבות (אקטיביות) בתהליכי הלמידה ולכן נדרש מהתלמיד לתפקד באופן אקטיבי- להיפגש עם אנשי שטח (שוטרים, שופטים, קרימינולוגים), לצאת לספורים (תחנת משטרה, בית-משפט, בית-סוהר), להשתתף בסימולציות, לנתח אירועים כתבות וסרטים. כל אלה מאפשרים לתלמיד העמקה ועניין ומוציאים אותו משגרת הכיתה הפרונטאלית והופכים את הלמידה למשמעותית.

התלמידים יידרשו להציג תוצרים מגוונים, אישיים וקבוצתיים, שיבטאו את ייחודם ויאפשרו הערכה המותאמת לדרכי ההוראה כלומר- הערכה חלופית (שאינה מבוססת על מבחנים). אלה ירוכזו בתלקיט (פורטפוליו) שיוערך בהתאם למחווים ייעודיים. דרכי הל"ה, מיומנויות למידה, רמות החשיבה והמטלות יפורטו במפרט התכנים.

הוראת עבודת החקר (יחידה 5 במדה"ח) והערכתה תתבצע בהתאם להנחיות מפמ"ר מדה"ח והתלמידים יגשו לבחינה בע"פ בהתאם לנהלים.

4. מפרט תכנים

מצורפות בהמשך 2 טבלאות:

טבלה 1- מפרט תכנים קרימינולוגיה

טבלה 2 - מפרט תכנים מדעי המשטרה

טבלה 1 - מפרט תכנים ת"ל ייחודית – 2 יחידות – קרימינולוגיה
המורה: ענת חגי'מה (ספטמבר 2014) – כפר הנוער הדתי הודיות

חלוקת נושאי הלימוד עפ"י הפירוט הבא:

כיתה י' (4 ש"ש) = 120 שעות : (נושאים 1-33) תיאוריות : 1-19 ; פנולוגיה : 20 – 25; עבריינות נוער : 26 – 33

כיתה י"א (2 ש"ש) = 60 שעות : (נושאים 34-47) מניעה ועוד: 34 – 38; סמים ואלימות: 39 – 42; עבריינות נוער: 43 – 47.

מס"ד	נושא+ תת נושא	מספר שעות הוראה	מטרות ההוראה	מושגים מרכזיים	רמות חשיבה	ביבליוגרפיה (פירוט בהמשך)	אסטרטגיות חשיבה + דרכי הערכה
1	מבוא לקרימינולוגיה סוציולוגיה כבסיס לימודי קרימינולוגיה	16	הבנת הבסיס לתחום הדעת הכרת והבנת מושגי יסוד בסוציולוגיה יישום הידע – ניתוח מקרה	תיאורייה פונקציונליסטית, תיאוריית הקונפליקט, מאבק, שליטה, משאבים, תפקיד ערך, סולם ערכים, קונפליקט ערכים, נורמה, חוק, סנקציה (פורמאלית, בלתי פורמאלית), קונפורמיות, סטייה, מוסד, חוק קבוצת השתייכות וקבוצת התייחסות- נורמטיבית, משווה, שלילית	הבנה אנליזה הערכה	ספר תרבות עמודים 25-31, 77-81 טננבוים (2003) עמודים 9-16 אדד, רהב ושוהם (2004) עמודים 332-333 ספר תרבות עמודים 46-73 ספר תרבות עמודים 65-68 ספר קבוצה עמודים 41-38	מטלה להגשה השוואה בין גישות ותיאוריות, הערכה והסקת מסקנות (ניתוח מקרה)
2	מבוא לקרימינולוגיה קרימינולוגיה כמדע וכמדע אינטרדיסציפלינרי	2	- הכרת הבעייתיות של הקרימינולוגיה כמקצוע מדעי. (אמפיריות, הכללה, ניבוי) - התלמיד יזהה את מקורות הידע של הקרימינולוגיה	עקרונות המדע, אמפיריות, אובייקטיביות, מדידה, ניבוי) תחום דעת אינטרדיסציפלינרי (בינתחומי)	הבנה יישום	אדד, רהב ושוהם (2004) עמודים 26-51. רהב (1987), 1, עמודים 29-42.	
3	מבוא לקרימינולוגיה מהי סטייה?	2	- הכרת המושגים הבסיסיים. - התלמיד יבחין בין סוגי סטייה	ערך, נורמה, חוק, סטייה, (חברתית, לגליסטית, סטטיסטית,	הבנה יישום	גוד (2002) עמודים 37-39. אדד, רהב ושוהם (2004) עמודים	

			ערכית, התנהגותית) יחסיות הסטייה	18-16, עמודים 24-26	
4	פשיעה היקפה ואופייה- סוגי עבירות ושכיחותן	2	- הבחנה בין סוגי עבירות שונים. - התלמיד ישווה בין שכיחותן של עבירות שונות. - בעיות ופגמים בסטטיסטיקה של פשיעה.	סוגי עבירות, שכיחות עבירות סטטיסטיקה משטרתית, סקרי קורבנות, אנליזה יישום הבנה	גוד (2002) עמודים 168-137 למ"ס (מצ"ב קישור) שדמי (2004)
5	גישות למחקר: אסכולה קלאסית	2	- הכרת מאפייני האסכולה הקלאסית - הקניית הקשר בין מאפייני התקופה לבין העונש המוטל על העברין	הבנה	אדד, רהב ושוהם (2004) עמודים 31-29
6	עברין ועבירה בעת העתיקה	2	-הבנת תפיסת העבריינות בעת העתיקה	הבנה	אדד, רהב ושוהם (2004) עמודים 29-28.
7	גישות למחקר: אסכולה פוזיטיביסטית	2	-הכרת מאפייני האסכולה הפוזיטיביסטית	הבנה	אדד, רהב ושוהם (2004) עמודים 35-32, עמודים 99-94. רהב (1987), 2, עמודים 45-41.
8	לומברוזו- התפתחות גופנית ועבריינות	2	- הבנת התיאוריה של לומברוזו. - זיהוי סוג העברין על פי התיאוריה לומברוזו.	לומברוזו- דטרמיניזם גופני, אטביזם, עברין מלידה, "עברין חולה הרוח", אימבציליות מוסרית, עברין בכורח המקרה,קרימינולאיד, עברין אידיאלים, עברין מועד	אדד, רהב ושוהם (2004) עמודים 35-32, עמודים 99-94. רהב (1987), 2, עמודים 45-41.
9	שלדון- ליקויים ביולוגיים ועבריינות: טיפוסי גוף	2	-הבנת מרכיבי התיאוריה של שלדון -הבחנה בין טיפוסי הגוף השונים עפ"י שלדון	הבנה אנליזה	אדד, רהב ושוהם (2004) עמודים 106-103. רהב (1987), 2, עמודים 52-46.
10	פריד- התיאוריה הפסיכואנליטית	2	-הכרת מבנה הנפש על פי פריד -התלמיד והבחנה בין מנגנוני ההגנה השונים והקשר של פריד לעבריינות (סופר אגו חזק/חלש)	הבנה יישום	בר-אל ונוימאיר (1996) 1, עמודים 174-159. בר-אל ונוימאיר (1996) 2, עמודים 34-24. אדד (1989) עמודים 125-115

			עליון נוקשה, עזובה נפשית.				
11	גליק וגניטנס- ליקויים במבנה ותפקוד המשפחה הירשי- תיאורית הפיקוח החברתי	2 2	- הסבר המושג משפחה הרוסה - ליקויים במבנה ותפקוד המשפחה - הבנת ארבעת מנגנוני בולמי הפשיעה על-פי הירשי. - זיהוי מרכיבי הפיקוח החברתי - מודרניזציה	משפחה תקינה, משפחה עבריינית, משפחה הרוסה, חסך אב, חסך אם, מרד זכרי. פיקוח ובקרה כבולמי פשיעה, מעורבות בקהילה, קשרים, מחויבות, אמונות.	הבנה יישום	אדד, רהב ושוהם (2004) עמודים 262-263, עמודים 289-321. רהב (1987), 5, 25-27.	
12	תהליך החברות	4	-הבנת תהליך הסוציאליזציה. -השוואה בין סוציאליזציה נורמטיבית לסוציאליזציה לעבריינות	תהליך סוציאליזציה (חברות), שיגור/ קליטת נורמות משפחה כסוכן חיברות, מגדר וציפיות חברתיות,	הבנה יישום	אדד, רהב ושוהם (2004) עמודים 573-575, עמודים 304, 307, עמודים 320-321 ספר משפחה עמודים 8-10, 41-42 ספר חיברות עמודים 43-80	
13	סלין- הגירה ופשיעה (חברה)	2	- הבנת הבעייתיות במפגש בין תרבויות. - הסברת הקשר בין המפגש בין התרבויות והיווצרות עבריינות אצל מהגרים. - הכרת המחקר של שוהם שבדק עבריינות מהגרים בחברה הישראלית.	הגירה, חברה הטרוגנית, מיעוטים, התנגשות תרבויות, הלם תרבות, חסימת הזדמנויות, משבר המשפחה, התרופפות הסמכות, פגיעה ביוקרת המשגר, מעבר מחברה מסורתית לחברה מודרנית	הבנה	אדד, רהב ושוהם (2004) עמודים 365-403. אדלשטיין (2001), עמודים 5-31. חסין (1985) עמודים 79-100 ספר תרבות- עמודים 78-89	
14	שווא ומקיי- אסכולת שיקגו וילסון וקייילינג- "החלונות השבורים" (סביבה ואקולוגיה)	2 2	-הבנת הקשר בין מאפיינים סביבתיים-אקולוגיים ועבריינות	מרכז- פריפריה (מעגלים קונצנטריים) הזנחה, עוני	הבנה	אדד, רהב ושוהם (2004) עמודים 321-327 שטרנהל (2008) מצ"ב קישור אור נקי (2012) מצ"ב קישור אשל (2013) מצ"ב קישור ינאי (2006) מצ"ב קישור ספיר (2009) מצ"ב קישור	
15	דירקהיים- אנומיה חברתית	2	- הבנת המושג אנומיה חברתית. - הבנת המושג אנומיה אישית. - הבחנה בין סוגים שונים של אנומיה אישית.	תהליכים אנומיים, נורמות ואנומיה חברתית, גורמים מעודדי אנומיה חברתית, מעבר מחברה מסורתית לחברה מודרנית.	הבנה יישום	אדד, רהב ושוהם (2004) עמודים 404-405, עמודים 406-410. רהב (1987), 4, עמודים 33-35,	מטלה להגשה דוח צפייה בסרט רידיק/ אליסיום

	מרטון- אנומיה אישית	2	אנומיה אישית, מטרות חברתיות והאמצעים להשגתן, קונפורמיות, חדשנות, ריטואליזם, מרדנות, נסגנות.		עמודים 38-35.	
16	סאתרלנד- התחברות דיפרנציאלית (למידה חברתית)	2	- הכרת 5 קריטריונים של קבוצה (קשרים חברתיים, מבנה- המשך ויציבות, תלות הדדית, זהות קבוצתית ומכנה תרבותי משותף) - הכרת תשע העקרונות של תיאורית ההתחברות הדיפרנציאלית - הסבר למאפייני הגנב המקצועי	הבנה	אדד, רהב ושוהם (2004) עמודים 38-35. רהב (1987), 5, עמודים 22-7. ספר קבוצה עמודים 8-10, 12- 14, 26-32	
17	סייקס ומאצה- טכניקות נטרול	2	- הכרת טכניקות לנטרול רגשות אשמה. - התלמיד יזהה טכניקות נטרול בטקסט	הבנה יישום	אדד, רהב ושוהם (2004) עמודים 342-343.	מטלה להגשה סימולציה (משחק תפקידים): טכניקות נטרול מטלה זוגית
18	בקר, שוהם, אדד- תיאורית התיג	2	- הכרת עקרונות תיאורית התיג. - הסבר המושג "קרקע מכינה" וכיצד מסייע לאדם לקבל תגים חברתיים.	הבנה	רהב (1987), 5, עמודים 33-37 אדד, רהב ושוהם (2004) עמודים 452-453, עמודים 461-464, עמודים 480-482 ספר תרבות עמודים 134-99	
19	שוהם- קונפיגורציה ביו- פסיכו חברתית מחקרים ותיאוריות מודרניות	2	-הבנת עקרון שילוב הגורמים - ניתוח טקסט (אירוע) על בסיס התיאוריה הקונפיגורטיבית	הבנה יישום אנליזה סינתזה	אדד, רהב ושוהם (2004) עמודים 568-578	

			הערכה				
20	מבוא לפנולוגיה- הענישה- היבטים היסטוריים	4	- השוואה בין תקופות שונות לגבי מהות הענישה.	הענישה בחברה השבטית מוקדמת, בוררות, שיפוט מקומי, ענישה ממלכתית.	הבנה יישום	שבטי ושוהם (1990) עמודים 69-75	
21	מטרות הענישה	6	- הכרת מטרות הענישה. - הבחנה בין המטרות השונות של הענישה	הרתעה, נקם, תגמול, עקרון "מידה כנגד מידה", תיקון, טיפול, שיקום, המודל הרפואי, דו"ח מרטינסון 1974, מניעה, הגבלה, הרחקה, נטילת כושר, מודל הצדק, עונשי גוף, עונשי קלון, עונש מוות.	הבנה יישום	שבטי ושוהם (1990) עמודים 79-159. רהב (1987), 6, עמודים 11-29. שוהם ותימור (2009) עמודים 23-46	מטלה להגשה סימולציה (משחק תפקידים) מטלה קבוצתית ביום משפט: בעד וגד עונש מוות טיעון רפלקציה
22	המאסר- היבטים היסטוריים המאסר המודרני ובעיותיו	6	- הכרת ההשתלשלות ההיסטורית שהביאה להקמת בית-הכלא מודרני.	מאסר, בתי-עבודה, פנאופטיקון, בית כפרה, השיטה השקטה, מלחמת השיטות, הקנס, מאסר בעקבות אי תשלום קנס, שיטת הקנס היומי. מכאובי המאסר, תהליך הפריזוניזציה, בתי הסוהר כמוסד טוטאלי, פתרונות לבעיות המאסר.		שבטי ושוהם (1990) עמודים 174-186, עמודים 174-189. נווה ורוט-הלר (1993), עמודים 230-262.	
23	המאסר בישראל- שירות בתי הסוהר סיוור בבית-סוהר	4 6	- הכרת שירות בתי-הסוהר (מטרות, מתקני כליאה) במדינת ישראל. - מתן הסבר לבעיות הקיימות בבתי-הסוהר במדינת ישראל (סמים, אלימות). - הכרת שירות בתי הסוהר ושווה בין החומר התיאורטי למציאות בבית הסוהר - כתיבת דו"ח על ביקור בבית-סוהר.	שירות בתי הסוהר, מטרות המאסר, בתי הסוהר בישראל, מקומות כליאה, הצפיפות בבתי הסוהר, בעיות הסמים, אלימות בבית הסוהר, מעצר עד תום ההליכים, מדיניות השב"ס.	הבנה יישום אנליזה	מסר-הראל (2001) מסר-הראל (2002) שוהם ותימור (2009), עמודים 311-360	הרצאה ע"י קצין שב"ס מטלה להגשה דו"ח סיוור בית סוהר יישום אנליזה

ורפלקציה							
24	חלופות למאסר	4	- הכרת שיטות שונות לענישה המודרנית. - הצעת דגם לבית-כלא חלופי.	מאסר על תנאי, מאסר סירוגי, מאסר סוף שבוע, מאסר תקופתי, עבודות שירות, שירות לתועלת הציבור, קנס, פטור, פרול.	יישום	שביט ושוהם (1990) עמודים 242-227.	
25	תקון בקהילה	4	- הכרת שיטות שונות לשיקום עבריינים. - הבסרים של תיאוריות שונות לתהליך שיקומי. - בחינת היעילות של השיטות השונות.	תיאורית התיוג ותיקון, תיאורית ההזדמנויות הדיפרנציאליות והתיקון, יעילות התיקון, שיטת המבחן, יעילות המבחן, תיקון בקהילה, הרשות לשיקום האסיר		שביט ושוהם (1990) עמודים 311-242.	
26	עבריינות נוער	6	-הכרת מאפייני גיל ההתבגרות - הגדרת המושג/תופעה עבריינות נוער	קטין, בגיר, חוק הנוער גיל אחריות פלילית, בר עונשין,	הבנה	גימשי (2003) עמודים 416-415. כהן (1975) עמודים 38-33 מוסן (1998)	מטלה להגשה בזוגות ראיון בנושא מאפייני גיל ההתבגרות שאלת שאלות, רפלקציה
27	הסיבות לעבריינות נוער- גורמים פסיכולוגיים	2	- סקירת תיאוריות שונות היכולות להסביר עבריינות נוער	פולחן המיידיות, חוסר דמיון, פיתוח דחפים בצורה סמלית, פסיכופט.	הבנה	כהן (1975) עמודים 45-38.	
28	הסיבות לעבריינות נוער- גורמים משפחתיים	2	- סקירת תיאוריות שונות היכולות להסביר עבריינות נוער	משפחה הרוסה פגיעה ביוקרת המשגר משפחה עבריינית	הבנה	אדד, רהב ושוהם (2004) עמודים 292-289, עמודים 574-575, עמודים, 315-313, עמודים 320- 321	
29	הסיבות לעבריינות נוער- גורמים חברתיים (תיאוריות סוציולוגיות)	4	- סקירת תיאוריות שונות היכולות להסביר עבריינות נוער	תיאורית למידה, תיאורית מצב חברתי, לחץ חברתי, קונפורמיות, תיאורית התיוג הגירה ופשיעה, פיקוח חברתי, "סטייה חברתית" ככוח מלכד או	הבנה	כהן (1975), עמודים 50-45.	

			מפורר				
30	הסיבות לעבריינות נוער- תיאוריות המתרכזות בליקוי של תהליך הסוציאליזציה בגיל ההתבגרות	2	- סקירת תיאוריות שונות היכולות להסביר עבריינות נוער - הבנת התהליך בו נער הופך להיות עבריין.	פולחן קבלה, הצרכן הצעיר, קבוצת השווים, המחאה הגברית, ליקויים בהסתגלות, תיאורית ה"תקשורת המאבחת", תהליך חברות.	הבנה	אדד ווולף (2003) עמודים 60-41 אדד, רהב ושוהם (2004) עמודים 395-398 כהן (1975), עמודים 50-57.	מטלה להגשה- השוואה בין גורמים לעבריינות נוער
31	תת-תרבות עבריינית	2	- הבחנה בין סוגים שונים של קבוצות עברייניות.	תת-תרבות, תרבות נגד, תרבות עבריינית, קבוצת עברייני הרכוש, קבוצת ה"כיף", קבוצת האלימות.	הבנה יישום	אדד, רהב ושוהם (2004) עמודים 549-526 רהב (1987), 5, עמודים 19-20.	
32	תת-תרבות עבריינית- אלברט כהן-	4	- הכרת סוגי הקבוצות השונות של עבריינות נוער על-פי אלברט כהן. - הבחנה המטרות של המעמד הנמוך, למטרות של המעמד הגבוה. - הסבר לתופעה ריבוי מקרי עבריינות בקרב המעמד הנמוך	אלימות לשמה, עבריינות לא רוחנית, שוללנות, ערכי המעמד הבינוני מול ערכי המעמד הנמוך, נערי קולג', נערי פינת רחוב, חברי הכנופיה העבריינית, סמלי המעמד הבינוני.	הבנה	נווה ורוט-הלר (1993) עמודים 195-177	
33	דאונס ורוט- מעמד הפנאי	4	- הבנת הגורמים לעבריינות בכלל ולעבריינות " בני טובים" בפרט	חברת השפע, תרבות הפנאי, "בני טובים", שעמום כגורם לעבריינות, הזדמנויות ופיתויים.	הבנה יישום	אדד, רהב ושוהם (2004) עמודים 566-556 נווה ורוט-הלר (1993) עמודים 195-177.	מטלה להגשה- דו"ח צפייה סרט: בלינג רינג רפלקציה
34	קולברג- התפתחות מוסרית	2	-הבנת שלבי ההתפתחות המוסרית על פי קולברג - התאמה בין התנהגות לשלב התפתחות	מוסר, התפתחות מוסרית	הבנה יישום	אדד, רהב ושוהם (2004) עמודים 310-306	מטלה להגשה- דו"ח צפייה רפלקציה
35	היקף עבריינות הנוער	4	-איפיון היקף עבריינות הנוער - הסברת המגמות בהיקף עבריינות הנוער	סטטיסטיקה	הבנה	למ"ס (מצ"ב קישור)	
36	המשטרה ומערכת המשפט מול הנוער	4	-הבחנה בין חקירת קטינים לחקירת בגירים -הכרת והבנת מושגים הקשורים לטיפול המשטרה בקטינים	מחלק הנוער, חוקר נוער, חוק הנוער (טיפול, השגחה, שפיטה, ענישה), בית משפט לנוער, גישה סלחנית, חקירת קטינים, אחריות	הבנה	מקראה י' (2012) עמודים מקראה י"א (2012) עמודים	הרצאה ע"י קצין משטרה / מבחן

			פלילית. רישום פלילי, את"ק (אי תביעה קטינים) עובד נוער, קצין מבחן לנוער, פקיד סעד לחוק נוער, חוקר ילדים				חוק הנוער 1960, 1971	
37	סוכנויות בקהילה המסייעות למשטרה בטיפול בנוער עברייני	4	- הכרת סוכנויות שונות לטיפול בנוער עברייני. -הבנת אופן פעולתן של הסוכנויות השונות לטיפול בנוער עברייני.	שירות מבחן לנוער, תסקיר קצין מבחן, מוסדות תיקון לנוער, מוסד נעול, מוסד פתוח, בית-סוהר לנוער, תיוג עצמי, תיוג חברתי.	הבנה	גבע (1992) עמודים 153-154 גימשי (2003) עמודים 415-416 חוק הנוער (1960). חוק הנוער (1971). שבית ושוהם (1990) עמודים 245-270		
38	תוכנית מניעה- יצירת כרזה/ סרטון/ קומיקס עמדות ושינוי עמדות	10 4	-הבחנה בין רמות המניעה השונות ומאפייניהן - הגדרת התופעה בה יעסוק התלמיד - פירוט מאפייני אוכלוסיית בני הנוער -הגדרת מטרות ואת דרך יישומן -יצירת תוצר בהתאם לנושא שבחר בהתאם להנחיות -סיכום תהליך העבודה וכתביבת רפלקציה -הגדרת המושג עמדה. -הבנת תהליך שינוי העמדות	רמות מניעה (ראשונית, שניונית ושלישונית) הצגת דרישות תוכנית המניעה והנחיות לכתיבתה. מציאת מקורות רלוונטיים לעבודת התלמיד ניסוח מטרות ודרכי יישום סיכום תהליך עבודה וכתביבת רפלקציה הגדרה ומאפייני העמדה כיצד נוצרות עמדות, מדידת עמדות ושינוי בעמדות	יישום, אנליזה סינתזה הערכה	בר אל ונוימאיר (1996) עמודים 51-81	פריסת שעות ההוראה על פני 3-2 חודשים מטלה להגשה- תכנית מניעה הצגת תוצרים- תערוכה בבית"ס	
39	סוגי סמים ופקודת הסמים המסוכנים	4	- הבחנה בהבדל בין תלות גופנית לתלות נפשית. - מיון סוגי הסמים לפי קבוצות. - הבנה שלסמים שונים השפעות שונות. - הכרת פקודת הסמים המסוכנים	סוגי סמים, תלות נפשית, תלות גופנית, פקודת הסמים המסוכנים	הבנה יישום	הורוביץ (2000) עמודים 36- 39 טייכמן (1989) עמודים 21-34, 44-52	הרצאה ע"י קצין משטרה	
40	סמים בקרב מתבגרים-	4	- הכרת הגורמים לשימוש בסמים בקרב מתבגרים. - הבנה שמצבי לחץ וזמינות הסם עלולים	מניעה, התערבות, מצוקה ומתחים, סמים ועבריינות נוער, לחץ חברתי, נסגנות (מרטון),	הבנה	טייכמן (1989) עמודים 103-130	סרט "יומן נעורים" דו"ח צפייה	

			לתרום להתפתחות של דפוס בשימוש בסמים - הבנה שיכול להתפתח דפוס של תלות והתמכרות גם אם משתמשים בסמים להנאה ובילוי.			רפלקציה
41	מניעה והתערבות	4	- הכרת תוכניות למניעת התמכרות לסמים. - השוואה בין המטרות ודרכי הפעולה ברמות השונות -הערכת היתרונות והחסרונות בתוכניות השונות	משמעת, תכנית מניעה, מניעה ראשונית/משנית/ שלישונית, מערך הפעלות, אוכלוסיית יעד, מטרות תוכנית, רפלקציה, תלמידים.	הבנה יישום הערכה	לקט (2004) סיור "הדרך" / מלישוע (קהילת גמילה) מטלה להגשה- דו"ח סיור השוואה הסקת מסקנות ורפלקציה
42	אלימות בקרב מתבגרים- תמונת מצב ומרכיביה	8	- הבנה וזיהוי מאפייני האלימות. - הכרת המרכיבים השונים של האלימות. - ניתוח נתוני אלימות בני נוער	אלימות, בריונות, מרכיבים, נתוני שירות מבחן לנוער ומשטרת ישראל		הורביץ ופרנקל (1990) עמודים 151-74, 22-19. שמשי (2000) עמודים 32-11, 147-81, 77-41. שוהם (1994) עמודים 37-9. שמשי (2000) עמודים 32-11, 147-81, 77-41.
43	סוגיות בעבריינות נוער- עזובה נוער מנותק	2	-הגדרת המושג עזובה. -הבחנה בין גורמים ראשוניים ומשניים לעזובה	עזובה,גורמים ראשוניים ומשניים, גורמים התפתחותיים וסביבתיים וגילויי עזובה		אבישר (1990). עמודים 13, 17- 27 להב (2000) עמודים 16-8
44	סוגיות בעבריינות נוער- אבטלה ומצב כלכלי	2	-הבנת השפעות האבטלה והמצב כלכלי על התפתחות עבריינות	אבטלה, עוני		לב ויזל (2001) עמודים 101- 119 שמאי (1994)
45	סוגיות בעבריינות נוער- לקויות למידה ופיגור שכלי	2	-הכרת והגדרת המושגים לקות למידה ופיגור. -הבנת הקשר בין תופעות אלה ועבריינות	לקות למידה, פיגור, נשירה		אבישר(1990) עמוד 39. עמלה ועמלה (2009)

46	סוגיות בעבריינות נוער- החיים בעולם המודרני	2	-הכרת והבנת השפעות החיים בעולם המודרני על התפתחות תופעות של עבריינות	פיתוח טכנולוגי, עיור ואנומיה, תרבות המסכים	הבנה	ענית (1995) המועצה לשלום הילד (2010) עמודים 439-510, 559-628, 651 סימון (2011) מצ"ב קישור	
47	סיכום נושא עבריינות נוער	4	-יישום הידע שנצבר לניתוח תופעות עבריינות	ערך, נורמה, יחסיות הסטייה, משפחה הרוסה, עוני, חסימת הזדמנויות, אנומיה אישית, תת תרבות, תיוג, עזובה, התחברות דיפרנציאלית, טכניקות נטרול, ענישה, חברת שפע, מצב כלכלי, קונפיגורציה	הבנה יישום אנליזה הערכה		סרט "נער החידות ממומביי"/ "סיכון מחושב" מטלה להגשה דו"ח צפייה טיעון הסקת מסקנות רפלקציה

טבלה 2 - מפרט תכנים ת"ל ייחודית – 2 יחידות – מדעי המשטרה

המורה: ענת חג'מה (ינואר 2014) – כפר הנוער הדתי הודיות

פריסת התכנים על פני 2 שנות לימוד (י"א + י"ב) = 2 יח"ל:

כיתה י"א- נושאים 1-13 (60 שעות לימוד= 2 ש"ש) (נושאים 1-13: שיטור ומשטרת ישראל

כיתה י"ב- נושאים 14-31 (120 שעות לימוד= 4 ש"ש) (נושאים 14-31: עבודת המשטרה ואתיקה משטרתית

מס"ד	נושא+ תת נושא	מספר שעות הוראה	מטרות ההוראה	מושגים מרכזיים	רמות חשיבה	ביבליוגרפיה (פירוט בהמשך)	אסטרטגיות חשיבה + דרכי הערכה
1 כיתה י"א	מהו שיטור? מהי משטרה? השוטר העתיק בעולם	4 4 4	הבחנה בין המושגים שיטור ומשטרה הכרת תפקידו של השוטר בעולם העתיק וכיצד פעל	שיטור משטרה פוליס Police	ידע הבנה יישום	גימשי (2003) עמודים 23-25, עמודים 76-79,	סיור במלמ"ש כולל מוזיאון המשטרה מטלה דו"ח הסקת מסקנות רפלקציה
2	דמוקרטיה ומשטרה-חירות מול כפייה	6	- הסבר המושג זכויות אדם. - הכרת סוגי זכויות אדם. - הכרת ההיסטוריה של זכויות האדם. - הבנת תפקיד המדינה בהבטחת זכויות האדם. - הכרת ארגונים לזכויות אדם. - הבנה למי מוענקות זכויות. - זיהוי פגיעה בזכויות אדם. - הסבר המושג זכויות אזרח. - הכרת סוגי זכויות אזרח.	דמוקרטיה, זכויות אזרח. זכויות, ליברליזם, הומניזם, זכויות אדם, , התנגשות של זכויות, סוגי זכויות, זכויות אזרחיות, זכויות פוליטיות, זכויות חברתיות, זכויות תרבותיות, זכויות קבוצתיות, הבטחת זכויות אדם, הענקת זכויות, פגיעה בזכויות אדם, שלטון, זכויות אזרח, חופש	ידע, הבנה	זכויות אדם – ויקיפדיה (מצ"ב קישור) מקראה י' (2012)	עבודה קבוצתית- ניתוח אירוע

			הביטוי, חופש הדת, הזכות לפרטיות, הזכות לעיסוק, הפרדת רשויות	- זיהוי מצבים של התנגשות בין זכויות.		
3	התפתחות השיטור- באנגליה + השיטור המודרני	4	הכרת מנגנוני השיטור בעולם העתיק. -תיאור השתלשלות השיטור באנגליה	ערבות הדדית, הסכמה הדדית, טיינג, טיטינגמן, "הזעקות", הנדרד, הנדרדמן, שופט, שופט שלום, קונסטיבול, "צ'רלי", סיור והשגחה,	ידע, הבנה	אלירם (1996) עמודים 40-61 לבדוק
4	עקרונות סר רוברט פיל	4	-זיהוי העקרונות של סר רוברט פיל.	החוק לשיפור המשטרה במטרופולין וסביבותיה 1829, שיטור מודרני, הפרדת הרשויות	יישום	אלירם (1996) עמודים 40-61 לבדוק
5	השלטון הבריטי בא"י	4	- הכרת מקורות השיטור הישראליים בתקופה של לפני קום המדינה. - הכרת פקודת המשטרה, על-פיה פועלת המשטרה עד היום. - הבנת המקורות למיסוד המשטרה הישראלית. - הבנת הגורמים להיווסדם של תחומים שונים במשטרה.	"השומר", "אגודת השוטרים העבריים", ארגון משטרה ארצי, "ההגנה", ז'נדרמריה פלשתינית, פקודת המשטרה- 1921, פקודת גפירי הכפר- 1921. פקודת המשטרה החדשה- 1926, חיל הנוטרים, משטרת הישובים העבריים	ידע, הבנה	גימשי (2003) עמודים 122-129,
6	התפתחות משטרת ישראל	4	- הכרת המאפיינים המרכזיים שליוו את הקמתה של משטרת ישראל. - זיהוי המאפיינים הבולטים של משטרת ישראל. - הסבר הגורמים שמיקמו את המשטרה בראש ההוויה הישראלית. - תיאור הקשר בין תהליך האורבניזציה לפשיעה הגוברת בישראל. - הבחנה בין האגפים השונים הקיימים במשטרה.	ז'נדרמריה, משטרה, חיל משטרה, משטרה לאומית ארצית, סיור, שיטור מקצועי, תכנון וארגון, תמיכה לוגיסטית, קהילה ומשא"ז, שיטור ובטחון, חקירות ומודיעין, תנועה, משאבי אנוש	ידע, הבנה	אלירם (1996) עמודים 282- 283. גימשי, ד (2003) עמודים 297- 306 בשן (2000) ראה הערה גימשי (2003) עמודים 317-381. המשרד לביטחון פנים (מצ"ב קישור) משטרת ישראל (מצ"ב קישור)
7	מבנה וארגון משטרת ישראל	4	הכרת מבנה וארגון משטרת ישראל	חלוקה למחוזות ולאגפים	ידע, הבנה	סרט הדרכה מקראה י' (2012) עמודים
						מחשב + ברקו

8	מבנה תחנת משטרה	2	- הכרת ארגון תחנת המשטרה - הבחנה בין האגפים השונים הקיימים בתחנה.	התחנה כמרכז שרות בסיסי במשטרה, משרד חקירות, משרד ניהול, משרד אק"מ, משרד סיוור, משרד מודיעין ובילוש, מרכז שרות לאזרח, מרכז שיטור קהילתי, הטיפול באזרח.	ידע, הבנה	מקראה י' (2012) עמודים	הסוואה ותחפושות, (פורים)
9	סיוור בתחנת משטרה מרחבית	6	- כתיבת דו"ח על ביקורו בתחנת המשטרה. -המחשה של כל תפקידי ומשימות השוטרים במשטרה - יישום החומר התיאורטי שנלמד בכיתה על מבנה תחנת משטרה	תפקידים, משימות, ציוד ומבנים.	יישום, אנליזה, הערכה		סיוור מטלה דו"ח סיוור השוואה, הסקת מסקנות, ורפלקציה
10	יעדי משטרת ישראל: הבסיס החוקי- סעיף 3 לפקמ"ש וערכי משטרת ישראל	4	- הכרת הבסיס החוקי לפעולת המשטרה בישראל - הסבר תפקידי המשטרה על-סמך הבסיס החוקי למשטר לפעולת המשטרה בישראל.	סעיף 3 לפקודת המשטרה. ערכי משטרת ישראל	ידע, הבנה	אלירם (1996) עמודים 283- 290 מקראה י' (2012) עמודים מקראה י"ב (2012) עמודים	
11	תפקידי המשטרה: שמירת שלום הציבור לחימה בפשיעה	6	- הסבר מדוע אזרחים פונים לתחנת המשטרה. - הכרת העקרונות על שמירת שלום הציבור. - הבנה מהו שעון פשיעה ומה חשיבותו - הכרת עקרונות הלחימה בפשיעה	עקרונות הטיפול המשטרי בשמירת שלום הציבור. שעון פשיעה, עקרונות המשטרה בלחימה בפשע	ידע, הבנה	אלירם (1996) עמודים 100- 159. גימשי (2003) עמודים 260-213.	עבודה בקבוצות- יצירת כרזה
12	תפקידי המשטרה: מניעת עבירות, אכיפת חוק וסדר	6	- הכרת שלבי העבירה ודרכים בהן ניתן למנוע את העבירה. - הבחנה בין רמות שונות של מניעת עבריינות -הכרת העקרונות לאכיפת חוק וסדר ציבורי. - הבחנה בין שיטות שונות להשגת סדר ציבורי.	מניעת עבירות, מניעה ראשונית, מניעה משנית, מניעה שלישונית, התקת פשיעה, הבסיס החוקי לאכיפת החוק, עקרונות פעולת אכיפת החוק, שיטור קהילתי, שיטור בשיטת "פתרון בעיות".	ידע, הבנה	אלירם (1996) עמודים 160-217 גימשי (2003) עמודים 261-276.	
13	סטטיסטיקה משטרתית	4	-זיהוי מגמות של עבריינות על פי סוגי עבירות, מאפייני עבריינים	דרכי איסוף המידע מהימנות	יישום טיעון + הסקת מסקנות	השנתון הסטטיסטי של משטרת ישראל 2012- מצ"ב קישור למ"ס- מצ"ב קישור	מחשב + ברקו

14	כתה י"ב	מז"פ- תחומי פעילות סוגי בדיקות	4 6 6	הכרת תחומי עבודת המז"פ הבנת עבודת המז"פ -יישום הידע בסדנת מז"פ - ציור קלסטרון (עבודה בזווגת)	דרכי פעולה, סוגי בדיקות, מאגרי מידע D.N.A	ידע הבנה יישום אנליזה הערכה	אלעד (1996) אוונס (1998) מצ"ב קישורים כתבות TV מז"פ-סרט שהופק ע"י המשטרה קלסטרון- סרט שהופק ע"י המשטרה	מחשב + ברקו + סדנה ע"י שוטר/ קצין מטלה להגשה דו"ח סדנא אנליזה והסקת מסקנות תערוכת קלסטרונים
15	סמכויות השוטר		6	הכרת סמכויות השוטר הבנת סמכויות השוטר	כניסה וחפוש, שימוש בכוח, עיכוב, כבילה, מעצר, שחרור, ערובה	ידע, הבנה	מקראה י' (2012) עמודים מקראה י"א (2012) עמודים	הרצאה ע"י קצין משטרה
16	טיפול המשטרה בילדים ונוער		4 2	השוואה בין חקירת קטינים לחקירת בגירים הכרת והבנת מושגים הקשורים לטיפול המשטרה בקטינים	קטין, בגיר, גיל אחריות פלילית, בר עונשין, רישום פלילי, את"ק (אי תביעה קטינים), עובד נוער, קצין מבחן לנוער, פקיד סעד לחוק נוער, חוקר ילדים	ידע, הבנה השוואה+ הסקת מסקנות	מקראה י' (2012) עמודים מקראה י"א (2012) עמודים חוק הנוער 1960, 1971 שדמי (2004)	הרצאה ע"י קצין משטרה +סרטונים
17	יחידות מיוחדות- משא"ז "יחידות מיוחדות" זק"א		4	+ תוכנית הכשרה למתנדבים הסבר הרקע להקמת המשמר האזרחי תיאור תהליך השילוב של המשמר האזרחי במשטרת ישראל. הכרת היחידות המיוחדות הפועלות במסגרת המשמר האזרחי.	משמר אזרחי, "יחידות מיוחדות", זק"א	ידע, הבנה יישום הערכה	אלירם (1996) עמודים 298-301 גימשי (2003) עמודים 347-363	מטלת להגשה פורטפוליו- מטלה מתמשכת + רפלקציה
18	יחידות מיוחדות- מג"ב מתמיד		4 6	+ תוכנית הכשרה למתנדבים 25 שעות + מבחן למתנדבים - הכרת הרקע להקמת משמר הגבול. - הכרת יחידת הימ"ם.	מבנה וארגון מג"ב, מפקדות מחוזיות, משמר הישובים, ימ"מ, תפקוד באירועי סדר ציבורי, תפקידי שיטור ופעולות בטחון פנים, מניעת הברחות סמים, מניעת סחורה גנובה, מניעת הברחות אנשים, מג"ב במגזר הכפרי.	ידע, הבנה יישום הערכה	אלירם (1996) עמודים 296-298 גימשי (2003) עמודים 365-381	סיור בבסיס מג"ב בית חורון מטלת פורטפוליו- מטלה מתמשכת + רפלקציה

19	הפיקוח על המשטרה מח"ש	2	- הסבר ל צורך בפיקוח על המשטרה. - הכרת הנושאים בהם יש לשוטר טווח שיקול דעת. - הכרת מנגנוני פיקוח שונים, המפקחים על עבודת המשטרה. -הבמת מטרות פעילותה של מח"ש	מנגנוני פיקוח פנימיים, מנגנוני פיקוח חיצוניים. מח"ש – המחלקה לחקירות שוטרים, ניגוד אינטרסים	ידע, הבנה השוואה	גימשי (2003) עמודים 547-567 דו"ח נציב קבילות שוטרים וסוהרים מספר 30 לשנת 2011 (מצ"ב קישור) מח"ש (מצ"ב קישור)	מחשב + ברקו
20	אתיקה משטרתית	6	-הבנה מהי אתיקה בכלל ומהי אתיקה משטרתית בפרט - הסבר מדוע יש שוטרים הפועלים בניגוד לאתיקה המשטרתית.	ערכי משטרת ישראל טווח שיקול דעת, חסינות, שחיקת השוטרים תרבות משטרה, אתיקה משטרתית, הקוד האתי של משטרת ישראל	ידע, הבנה יישום	גימשי (2003) עמודים 531-545 אלירם (1996) עמודים 267-176. מקראה י' (2012) עמודים מקראה י"ב (2012) עמודים	עבודה בקבוצות- סימולציות מטלה להגשה
21	שחיתות במשטרה ואלימות שוטרים	6	- הבחנה בין סוגים שונים של שחיתות שוטרים. סרט + דיון	שחיתות שוטרים, שחיתות במשטרה, אלימות שוטרים, דו"ח וועדת קנאפ, "אוכלי בשר", "אוכלי עשב",	יישום הערכה	סרט - "סרפיקו" או סרט עדכני אחר גימשי (2003) עמודים 509-530. אלירם (1996) עמודים 255-266.	מחשב + ברקו ניתוח כתבה מעיתון/אינטרנט טיעון והסקת מסקנות
22	פרופילאות- מטרות ודרכי עבודה סדנא	4 6	סרט+ דיון -הבנת עבודתו של הפרופילר -יישום הידע בסדנת פרופילאות	מודיעין- איסוף, מקורות, הערכה, העשרה, פרופילר	ידע, הבנה יישום הערכה	מקראה י"א (2012), עמודים אלעד (2001) כרמון (2000) דוידוביץ (2010) חסין (1987) סרט: רצח על הנילוס או שרלוק הולמס	מחשב + ברקו + סדנה ע"י שוטר/ קצין מטלה להגשה דו"ח סדנא טיעון והסקת מסקנות
23	שיטות שיטור: שיטור מסורתי, אכיפתי	6	-הכרת מטרות ודרכי פעולה של שיטור מסורתי, אכיפתי	שיטור מסורתי, אכיפתי, שיטור ממוקד אכיפת חוק,	ידע, הבנה	אלירם (1996) עמודים 220-223	סרט: השוטר אזולאי
24	שיטות שיטור: שיטור עירוני "עיר ללא אלימות"	6	-הכרת מטרות ודרכי פעולה של שיטור עירוני -הכרת עקרונות תוכנית "עיר ללא אלימות"	שיטור עירוני, עיר ללא אלימות	ידע, הבנה	מצ"ב קישור שדמי (2001)	
25	שיטות שיטור: שיטור קהילתי:	4	- הכרת מטרות השיטור הקהילתי - הכרת עקרונות הפעולה המרכזיים של השיטור הקהילתי. - הכרת מודלים שונים של שיטור קהילתי.	שיטור קהילתי, "השוטר הטוב", קהילה, שיטור ממוקד שכונה, שיטור לפתרון בעיות, שיטור ממוקד קהילה.	ידע, הבנה	גימשי (1999) עמודים 49-52, 136-141, 67-72, 76-113, 217-243, 244-260. מקראה י"ב (2012) עמודים	הרצאה- ע"י שוטר קהילתי

26	השוואה בין שיטות השיטור השונות	6	קריטריונים להשוואה - הבחנה בין שיטור מסורתי, אכיפתי לשיטור קהילתי.	ידע, הבנה יישום אנליזה סינתזה הערכה	אדד ווולף (2003) עמודים 139-150 גימשי (1997) גימשי (1999) עמודים 67-72 שלו ויחזקאלי (1997)	מטלה להגשה השוואה בין שיטות שיטור, תוך התייחסות ליתרונות וחסרונות של כול שיטה טיעון, השוואה, הסקת מסקנות רפלקציה
27	עניד השיטור בישראל	4 6	מודל רצוי (רעננה) - הכרת מגמות השיטור בעתיד.	מודל רעננה	גימשי (2003) עמודים 584-569	סיוור במטה הארצי (ירושלים)
28	ההליך הפלילי- מעצר, חקירה, הגשת כתב אישום	4	מושגים, סמכויות, נהלים - הכרת מושגים מרכזיים בהליך הפלילי. -הבנה את שלבי ההליך הפלילי	פלילים, חסד"פ מעצרים, מעכב, חיפוש, תהליך החקירה, פתיחת תיק, אי-תביעה, סגירת תיק, תביעה, כתב אישום, שימוע, משפט, בית-משפט השלום, בית-משפט מחוזי, בית משפט עליון, גזר דין, ערעור, ענישה.	גימשי (2003) עמודים 57-70 מקראה י"ב (2012) עמודים	הרצאה ע"י תובע משטרת מטלה להגשה- תרשים זרימה הליך פלילי
29	מחיקת רישום פלילי חוקי התיישנות	4	הבנת את הליך מחיקת רישום פלילי הכרת חוק ההתיישנות	רישום פלילי, חוק התיישנות, אי תביעה	ידע, הבנה	מדריך לעיון במרשם הפלילי ולהוצאת תעודות יושר (מצ"ב קישור)
30	טכנולוגיה בשימוש המשטרה	6	הכרת אמצעים טכנולוגיים מתקדמים	אמצעי מעקב, איסוף וניתוח מידע,	ידע, הבנה	
31	עתידינות סרט + דיון	4	הצעת כיווני התפתחות לעבודת השיטור -הערכת התפתחויות עתידיות אפשריות בתחום עבודת המשטרה	ידע, הבנה יישום אנליזה סינתזה הערכה	סרט "דו"ח מיוחד" (Minority Report)	מחשב + ברקו מטלה להגשה דו"ח צפיי טיעון, השוואה, הסקת מסקנות, רפלקציה מטלת

פורטפוליו- מטלה מתמסכת + רפלקציה (התנדבות)							
---	--	--	--	--	--	--	--

ביבליוגרפיה ומקורות עזר למורה / לתלמיד:

- אדד, מ., וולף, י. (2003). עבריינות וסטייה חברתית- תיאוריה ויישום. בר אילן: רמת גן
- אוונס, ק. (1998). יומני חקירה. כרטא: ירושלים.
- אלירם, י' (1996). משטרה וחברה- מבוא למדעי המשטרה. ירושלים. מולטיפרס.
- יוסי אלמוג: מדע ופשע (מז"פ) : <http://www.youtube.com/watch?v=bS-82FZpWx0>
- אלעד, א. (2001). הטיות שיפוטיות בחקירה הפלילית. משטרה וחברה, 5, עמודים 133-99
- אלעד, א. (1996) 'מחקר שוואתי של שיטות בתי חסות חזיה הפלילי'. פלילים, ה'עמודים 244-187
- בשן, ע'. (2000) משטרת ישראל- דין וחשבון שנתי 2000. המחלקה לתקשורת, אגף קהילה ומשא"ז. לחפש משהו עדכני ולעדכן גם ביבליוגרפיה בת"ל
- גבע, ר (1992) אסטרטגיות במניעת פשיעה – שיטות, יישום והערכה. ירושלים: משרד המשטרה. עמודים 154-153.
- גימשי, ד (1999) שיטור קהילתי בישראל ובעולם. משטרת ישראל, היחידה לשיטור קהילתי, המטה הארצי, ירושלים.
- גימשי ד. (1997). השיטור כפרופסיה - מלוכד גנבים' ל' יזם קהילתי'. משטרה וחברה, 1, עמ' 5-25
- דודוביץ א. (2010). ושידע לשאול: על התשאול המקצועי והאפקטיבי. אופיר ביכורים
- המסלול ללימודי משטרה (2012). מקראות כיתה י', משטרת ישראל, מדור תכנון הכשרות ?
- המסלול ללימודי משטרה (2012). מקראות כיתה י"א, משטרת ישראל, מדור תכנון הכשרות ?
- המסלול ללימודי משטרה (2012) מקראות כיתה י"ב, משטרת ישראל, מדור תכנון הכשרות ?
- חדשות ערוץ 1- מז"פ: <http://www.youtube.com/watch?v=AaSpM7g8eps>
- חדשות ערוץ 2- מז"פ: <http://www.youtube.com/watch?v=FE9Bfbkek-Q>
- חוק הנוער – טיפול והשגחה, תש"ך (1960).
- חוק הנוער – שפיטה, ענישה ודרכי טיפול, תשל"א (1971).
- חסין, י. (1987). העברין המועד, העברין המסוכן והעברין בעל הקריירה הפלילית. עבריינות וסטייה חברתית, ט"ו, 5-18.
- כרמון, מ. (2000) חוקרים נחקרים ומהשביניהם. תל אביב: סער
- שדמי א (2004) משטרת ישראל והנוער בראי הזמנים, תל אביב : המרכז הבינתחומי לחקר מדיניות וטיפול בילדים ונוער, בית הספר לעבודה סוציאלית ע"ש בוב שאפל,
- אוניברסיטת ת"א

שדמי, א. (2001). שיטור עירוני כהכרח היסטורי, משטרה וחברה ?

שלו א., יחזקאלי פ. (1997), 'שיטור קהילתי' מול 'שיטור אכיפתי' - סוגיות עקרוניות, משטרה וחברה, 1, עמ' 66-105.
דו"ח נציב קבילות שוטרים וסוהרים מספר 30 לשנת 2011.

<http://mops.gov.il/About/Ombudsman/AnnualReports/OmbudsmanAnnualReport2011/Pages/default.aspx>

השנתון הסטטיסטי של משטרת ישראל 2012 <http://www.police.gov.il/Doc/TfasimDoc/st2012.pdf>

למ"ס- לשכה מרכזית לסטטיסטיקה http://www.cbs.gov.il/reader/?Mlval=cw_usr_view_SHTML&ID=394

מדריך לעיון במרשם הפלילי ולהוצאת תעודת יושר: <http://gov.il/FirstGov/TopNav/Situations/SCertificateGuides/SCriminalRecord/SCRecord>

מחלקת חקירות שוטרים- משרד המשפטים: <http://index.justice.gov.il/Units/Mahash/Pages/default.aspx>

מערכי אכיפה ושיטור עירוני: <http://mops.gov.il/POLICINGANDENFORCEMENT/ENFORCEMENTCHAIN/Pages/About.aspx>

משטרת ישראל אתר רשמי: <http://www.police.gov.il>

משטרת ישראל דף פייסבוק: <https://www.facebook.com/israelipolice>

משרד לביטחון פנים: <http://mops.gov.il/Pages/HomePage.aspx>

משרד לביטחון פנים, סקירה ביעף, גיליון 9 (2005) שירותי זיהוי פלילי: <http://mops.gov.il/Documents/Publications/InformationCenter/SrikaBiaf/SrikaBiaf9.pdf>

ויקיפדיה http://he.wikipedia.org/wiki/%D7%A2%D7%9E%D7%95%D7%93_%D7%A8%D7%90%D7%A9%D7%99

ורניקה מרס- סדרת TV(מז"פ + פרופילאות): <http://www.tapuz.co.il/blog/net/ViewEntry.aspx?entryId=2432992&skip=1>

מנוי לכתב עת : מראות המשטרה ? חברה ומשטרה ?

מנוי עיתון יומי

שילוב תכנים (פורמאלי/ בלתי פורמאלי): באחריות מפקד/ת מגמה תיאום והזמנה של הפעילויות הבאות, בהלימה לתכנית הלימודים: הרצאות (קצין ביקור סדיר, פקיד סעד לחוק נוער, עובד קידום נוער, עובד חברות רחוב, שופט בית משפט לנוער), סדנאות, סיורים (תחנת משטרה, בית סוהר, בית משפט שלום/ מחוזי/ עליון) קהילת גמילה, גדנ"ע, ביקור משלחת בגרמניה, התנדבות בקהילה (משא"ז, מתמיד/ מג"ב, משטרת טבריה), מסעות אירועים וטקסים (מסדרים, קבלת מדים, מסע כותפות, טקס סיום במלמ"ש), אירוח גורמים שונים וכדומה.

דרכי ההוראה וההערכה בתוכנית:

התכנית המוצעת עומדת על שני בסיסים המגדירים את אופייה. הבסיס הראשון הוא הפלטפורמה של תכנית ייחודית בה ניתן ללמד תכנים נבחרים בדרכי הוראה שונות ותוך הצבת כלי ההערכה מותאמים שאינם מבוססים על בחינות. אלה נבחרים על ידי הוגי התכנית אולם הם צריכים לעמוד בקריטריונים האקדמיים והמתודיים שמציב האגף לפיתוח תכניות לימודים ייחודיות. הבסיס השני הוא תחום הדעת. קרימינולוגיה היא תחום דעת אקדמי הנגזר מענף מדעי החברה והיא משולבת בלימודי משטרה שכן המשטרה מייצגת את הפן המעשי של הקרימינולוגיה כגוף האחראי לאכיפת החוק. למרות שמדובר בתחום דעת המחובר מאוד "לחיים האמיתיים", התלמידים נדרשים ללמוד תיאוריות ומושגים מופשטים ולכן יש צורך לתווך את התכנים ללומדים במגוון דרכים. הכלים והדרכים לעשות כך נמצאים בשפע ובמגוון רחב תחת המטריה המקצועית של מפמ"ר מדעי החברה (בתכנים, השתלמויות, הדרכות ועוד).

אחת המטרות בתכנית הייחודית היא לאפשר ללומדים למצות את יכולותיהם הלימודיות. על מנת שהדבר יתאפשר יש לאפשר דרכי למידה מגוונות, בהתאם לסגנונות הלמידה, היכולות שלהם ונטיות לב התלמידים. כול אלה מבססים את הצורך באסטרטגיות הוראה המאפשרות יצירת קשר בין התכנים הנלמדים וחיי התלמידים והצגת הרלוונטיות של התכנים לחייהם בהווה ובעתיד, תוך עיסוק בנושאים חברתיים, בסוגיות ערכיות ונורמטיביות ובהבנה כי יש מגוון נקודות מבט לכול סוגיה המלווה את חייהם. כמו כן יש צורך ליצור חיבורים בין תחומים/ מקצועות שונים, תוך ארגון על בסיס של תוכן וציר זמן. יצירת חיבורים כאלה מאפשרת ללומדים ליצור אסוציאציות וקישורים החיוניים ללמידה עמוקה ומשמעות. בדרך זו ניתן לקשר בין התכנים שילמדו בקרימינולוגיה ולימודי המשטרה ללימודי מדעי החברה באופן כללי, לימודי אזרחות והיסטוריה ואף בספרות ותנ"ך. פן נוסף מורכב משני היבטים הקשורים זה בזה. מצד אחד יש ליצור בתלמיד עניין בתכנים הנלמדים, זאת תוך שימוש באמצעים ואסטרטגיות הוראה שונות כגון: העלאת שאלות ומגוון נקודות מבט וכן העלאת אסוציאציות וחיבור לסיפורים אישיים. מצד שני על התלמידים לפרש את התכנים ולהגיב עליהם, תוך יצירת תוצרים המביעים את הבנתם ותפיסתם וכן את הערך המוסף אותו הם מביאים באמצעות אישיותם ויכולותיהם. מרכיב נוסף אותו אנו מוצאים כמאתגר במיוחד הוא האפשרות לפתח בלומדים מכוונות עצמית ללמידה שכן רבים מהתלמידים שבעי כישלונות, רבים אינם מאמינים ביכולתם להגיע להישגים ראויים או שמגיעים ממקום (חברתי ואישי) שאינו מעריך את הלמידה ואת ההשקעה בה. באמצעות פיתוח מיומנויות חשיבה גבוהות, מיומנויות ואסטרטגיות למידה, פיתוח יכולות והרגלי עבודה טובים, עידוד ללקיחת אחריות ויוזמה, ניתן לפתח בלומדים תחושת הצלחה ומסוגלות עצמית ואנו רואים בהיבט זה מפתח חשוב לעתידם.

הפועל היוצא של המטרות שהוצגו לעיל הוא שדרכי ההוראה בתכנית מבוססות על מאפייני הלמידה המשמעותית ולכן גם דרכי ההערכה בתכנית יתבססו על הערכה חלופית המתאימה ללמידה כזו.

אסטרטגיות ודרכי הוראה בתכנית:

1. המחשה ושימוש בדוגמאות מה"עולם האמיתי" - באמצעות ניתוח כתבות (בעיתונות כתובה ואינטרנטית) התלמיד לומד על תופעות הקשורות לתחום הדעת ולרשויות החוק והאכיפה וכן ניתוח תופעות ויישום הידע הנלמד באמצעות צפייה מבוקרת בסרטי טלוויזיה וקולנוע וקריאה של טקסטים שונים (ספרות, ...)

- תנ"ך) תוך יישום וביסוס ידע ומיומנויות חשיבה גבוהות (שאלות שאלות, השוואה, סינון מידע, אנליזה וסינתזה)
2. למידה חווייתית- התלמיד נדרש לכתוב דוחות המתייחסים למה ששמע/ ראה/ הבין, מידת ההתאמה של המציאות למה שנלמד בכיתה, דרכי העבודה של בעלי תפקידים איתם נפגשו בשטח וכדומה. הדבר נעשה באמצעות:
- א. סיורים בבית משפט, תחנות משטרה, אגפים ויחידות מיוחדות במשטרה, בית כלא, קהילת גמילה ועוד.
- ב. סדנאות מגוונות והתנסויות המאפשרות יישום הידע הנלמד באופן פיזי ובלתי אמצעי (למשל- זיהוי פלילי, פרופילאות).
- ג. הרצאות של אנשי מקצוע מתחום הקרימינולוגיה ולימודי המשטרה- חיבור ישיר לאנשי שטח כגון- קציני משטרה וש"ס, עו"ס, עו"ד וכדומה. בדרך זו נוצרת אינטראקציה בין אנשי המקצוע והתלמידים ומתאפשר קישור בין מושגים ותיאוריות לבין המציאות כפי שבאה לידי ביטוי על ידי המרצים.
- ד. למידת חקר- עידוד הסקרנות ואפשרות לפיתוח עניין אישי בתכנים הנלמדים.
- ה. סימולציה (משחק תפקידים) בה התלמידים נוטלים חלק לשם הצגת ייחודם/מניעיהם של צדדים שונים ביחס לנושא הנלמד.
3. פיתוח מיומנויות לימודיות ואישיות-
- א. למידה ושימוש במיומנויות מחשב בסיסיות שהכרחיות ללומדי המאה ה- 21 (וורד, מצגת, מייל, אינטרנט)
- ב. פיתוח יכולת עבודה שיתופית ועבודה בצוות (חלוקת תפקידים, תרומה אישית לקבוצה, הצעת וקבל עזרה ועוד)
- ג. פיתוח יכולת הערכה וביקורת על תופעות חברתיות באמצעות ניתוח דילמות חברתיות וערכיות
- ד. משוב על תהליכי למידה אישיים וקבוצתיים תוך למידה ויישום של כלי הערכה רפלקטיביים
4. פעילויות מיוחדות במסגרת מגמת המשטרה (במסגרת הלימודים ובמסגרת הפנימיה)-
- א. התנדבות- במסגרת תחנת טבריה ומג"ב עמקים. פעילות המאפשרת לכול תלמיד לבטא את יכולתו בדרך מעצימה ומוערכת על ידי עמיתיו, אנשי הצוות ומקום ההתנדבות עצמו. בדרך זו התלמיד מפתח רגישות, מודעות ומעורבות חברתית אמיתית, תוך שהוא מיישם תכנים שנלמדו בשיעורים.
- ב. מגוון רחב של פעילויות (מסדרים וטקסים, מסעות ומשלחות) המיועדות להציב גבולות התנהגות נורמטיבית ברורים ולפתח מחויבות אישית וכן לפתח את הקשר החיובי לעולם החוק ונושאי תפקידים ופיתוח אזרח מעורב ואחראי.
5. אסטרטגיה נוספת היא פועל יוצא של אחד האתגרים העומדים בפני מפתחי התכנית ומורים בה- הקשיים האובייקטיביים העומדים בפני הלומדים בכול הקשור להתמודדות עם שפת ההוראה- על שני נדבכיה. הנדבך הראשון הוא העובדה שרבים מהתלמידים הינם עולים חדשים שנמצאים שנים ספורות בלבד בארץ, או כאלה שנמצאים בארץ שנים רבות ויתכן כי אף נולדו בישראל אולם השפה העברית אינה שגורה בפהם והם מתקשים בקליטת המידע (בקריאה ואף בעל פה) ובהבעת הידע שצברו (בעל פה ובכתב).

הנדבך השני הוא השפה ה"קרימינולוגית" המשופעת במושגים לועזיים, שמות של תיאוריות, חוקרים ותהליכים. על מנת להתמודד עם הקשיים האלה רבים מהתכנים מתומצתים ומעובדים לשפה קלה יותר. כמו כן התלמידים צריכים להתמודד עם קשיי השפה באמצעות תרגום מילים שאינן ברורות תוך יצירת "מילון" על ידי המורה ובסיוע מורים נוספים (אמהרית, רוסית ועברית). חשוב לציין שחלק מהקושי נובע מפערים תרבותיים (לא מקובל לומר שלא יודעים כדי לא להביך את המורה) או אישיים (החשש להיתפס כ"טיפש" שלא מבין) ולכן יש צורך לתרגל אסטרטגיה של בקשת עזרה ומוכנות לקבל סיוע.

דרכי ההערכה בתכנית:

דרכי ההערכה בתכנית מגוונות ומטרתן לאפשר לכול תלמיד להפגין את יכולותיו באמצעים שונים מתוך הבנה שהתלמידים נבדלים ביכולותיהם וכישוריהם ומתוך רצון שכול תלמיד יחוזה הצלחה. מטרת ההערכה הבסיסית הינה קידום הלמידה אולם כדי להצליח במשימה זו עליה לעמוד בקריטריונים שונים. ראשית היא צריכה להיות בעלת ערך ללומד כשם שהיא בעלת ערך למלמד ועליה להיות רלוונטית לגבי תחום הדעת והישגי הלומד ולכן היא גם צריכה להיות הוגנת. בדרך זו ההערכה תאפשר העצמת הלומד ותעודד את המסוגלות העצמית שלו. הערכה המאפשרת מעורבות ושיתופיות, תוך דיאלוג בין המעריכים והמוערכים (מורה עם התלמידים, התלמידים בינם לבין עצמם) ותוך גיבוש הקריטריונים להערכה תחזק את ההבנה והרלוונטיות של ההערכה ללומדים. הערכה מזמנת ללומד אמצעי לזיהוי הפער בין המטרות הרצויות לבין מצבו וכן דרכים לשפר את מצבו. לשם כך היא צריכה להתבצע בשקיפות כלומר על התלמיד לדעת מה יוערך ומה הם מדדי הביצוע. משוב אמתי מציב מראה בפני התלמיד- דבר המאפשר לו להיות מודע להישגיו אולם הוא גם מחזק את התלמיד ומעודד אותו במאמציו. הערכה דיפרנציאלית ומגוונת מתייחסת לצרכים הייחודיים של כול תלמיד תוך התייחסות למגוון רחב של יכולות (קוגניטיביות, מיומנויות מעשיות- ביצועיות וחברתיות ועוד).

ההערכה בת"ל של 2 יח"ל בקרימינולוגיה ו- 2 יח"ל בלימודי משטרה (בנוסף ליחידה החקר) מתבססת על פורטפוליו כשבכול תחום התלמיד יגיש פורטפוליו הכולל 14 מטלות לאורך שנתיים (סה"כ מהוות 100% מהציון בכול תחום). הגשת המטלות הינה חובה ותנאי לקבלת ציון. כפי שהוצג בסעיף 5 (דרכי הערכה מסכמת) התכנית המוצעת משופעת במטלות שונות המאפשרות ללומדים להפגין את הידע והמיומנויות שלהם במגוון דרכים כאשר לכול מטלה יצורף מחוון מותאם. המטלות הינן בעלות משקלים שונים המעידים על היקף התכנים ורמת הקושי שלהם וכן מורכבות המטלה. להלן שלושת מרכיבי הערכה באופן כללי (בהמשך יפורטו הנחיות ספציפיות למטלות השונות):

- קוגניציה ומיומנויות: ידע, הבנה ויישום של מושגים, תיאוריות, ואסטרטגיות חשיבה (סינון והצגת מידע, שאלת שאלות, מיזוג טקסטים, השוואה, הבניית ידע, הצגת נימוקים, הצגת נקודות מבט שונות, הסקת מסקנות...), שימוש במחשב ואינטרנט (חיפוש מידע באינטרנט, שימוש בתוכנות שונות לביצוע המטלה)

- חברתי, ערכי ורגשי: עבודת צוות (שיתוף, חלוקת תפקידים, עזרה הדדית), עמידה בל"ז, רפלקציה ומשוב עמיתים, מטה קוגניציה, הפנמת ערכים לאומיים-אזרחיים וכדומה
- תוצר (כרזה, כתיבת דוח/ טיעון, ראיון, דוח צפייה/ סיור, תרשים זרימה, סימולציה...), ואסתטיקה (סדר וניקיון)

רשימה חלקית של מטלות הפורטפוליו:

1. ניתוח טקסט על פי תיאוריה (מטלה פרטנית) תוך שימוש באסטרטגיית טיעון- במשקל 5% מהפורטפוליו בקרימינולוגיה
 2. סימולציה טכניקות נטרול (מטלה בזוגות)- במשקל 5% מהפורטפוליו בקרימינולוגיה
 3. דוח צפייה (פרטני)- במשקל 5% מהפורטפוליו בקרימינולוגיה (פורמט כללי שמותאם לסרט שנבחר)
 4. תכנית מניעה שימוש בסמים ואלימות (פרטנית)- במשקל 15% מהפורטפוליו בקרימינולוגיה
 5. דו"ח סיור בקהילת גמילה (מטלה פרטנית)- במשקל 5% מהפורטפוליו בקרימינולוגיה
 6. סדנת פרופילאות (מטלה בזוגות)- במשקל 10% מהפורטפוליו במדעי המשטרה
 7. תרשים זרימה- ההליך הפלילי (מטלה פרטנית)- במשקל 5% מהפורטפוליו במדעי המשטרה
- דו"ח התנדבות + רפלקציה ומשוב (מטלה פרטנית)- במשקל 10% מהפורטפוליו במדעי המשטרה (מטלה מתמשכת).

דרכי הערכה מסכמת

א. דרכי הערכה לת"ל של 2 יח"ל בקרימינולוגיה

הציון ל- 2 יח"ל בקרימינולוגיה יתבסס על פורטפוליו המורכב מ- 14 מטלות לאורך שנתיים (סה"כ מהוות 100% מהציון) **הגשת כול המטלות הינה חובה ותנאי לקבלת ציון**. המטלות משלבות **רמות חשיבה מסדר גבוה וכן אסטרטגיות חשיבה**: יישום, אנליזה / סינתזה, הערכה, טיעון, השוואה, הסקת מקנות, רפלקציה ומטה-קוגניציה.

הפורטפוליו יכלול מגוון מטלות על פי הפירוט הבא:

כיתה י"א (נושאים 34-47) 35% מהפורטפוליו		כיתה י' (נושאים 1-33) 65% מהפורטפוליו	
משקל	מטלה	משקל	מטלה
5	דו"ח צפייה	5	ניתוח נתונים סטטיסטיים
5	דו"ח סיור קהילת גמילה	5	ניתוח טקסט
15	תוכנית מניעה	10	השוואה בין גישות ותיאוריות
	ראיון (זוגות) = 5, כרזה = 10	5	מצגת
10	מטלה מסכמת (תערוכה)	5	דו"ח צפייה
		5	סימולציה טכניקות נטרול (זוגות)
		10	סימולציה- משפט (קבוצתי)
		5	דו"ח סיור- בית משפט
		5	דו"ח צפייה
		10	מטלה מסכמת

ב. דרכי הערכה לת"ל של 2 יח"ל במדעי המשטרה

הציון ל- 2 יח"ל במדעי במטרה יתבסס על פורטפוליו המורכב מ- 14 מטלות לאורך שנתיים (סה"כ מהוות 100% מהציון) **הגשת כול המטלות הינה חובה ותנאי לקבלת ציון**. המטלות משלבות **רמות**

חשיבה מסדר גבוה וכן אסטרטגיות חשיבה: יישום, אנליזה / סינתזה, הערכה, טיעון, השוואה, הסקת מקנות, רפלקציה ומטה-קוגניציה .

חלק א 80% מהפורטפוליו: מבוסס על תכני הלימוד

חלק ב 20% מהפורטפוליו: מבוסס על התנדבות: לפחות 20 שעות בכול שנה (י"א + י"ב) + הערכת

מפקד/ת מגמה

הפורטפוליו יכלול מגוון מטלות על פי הפירוט הבא:

כיתה י"ב (נושאים 14-30) 65% מהפורטפוליו		כיתה י"א (נושאים 1-13) 35% מהפורטפוליו	
משקל	מטלה	משקל	מטלה
10	סדנת מז"פ (זוגות)	5 + 5	דו"ח סיור שיטור ומשטרה
5	טיפול המשטרה בילדים ונוער	5	ניתוח טקסטים-משטרת ישראל
5	דו"ח סיור- יחידות מיוחדות	10	דו"ח צפיה
10	סימולציה- אתיקה (קבוצתי)	10	דו"ח התנדבות+ רפלקציה ומשוב
10	סדנת פרופילאות (זוגות)		
10	השוואה בין שיטות שיטור		
5	תרשים זרימה- ההליך הפלילי		
10	דו"ח התנדבות+רפלקציה ומשוב		

6. ביבליוגרפיה כללית

תוכנית הלימודים בקרימינולוגיה ומדעי המשטרה מבוססת על מגוון פריטים ביבליוגרפים. חשוב לציין כי הספרים המפורטים בביבליוגרפיה המצ"ב הינם ספרים יקרים מאד ורבים מהם לא ניתן להשיג באופן פרטי. ספריית בית-הספר מכילה את מירב הפריטים. יחד עם זאת נשקלת האפשרות להרכבת מקראה המקבצת את סיכומי המאמרים בתוספת תרגול נילוה. במידה ותורכב מקראה שכזו מתחייב בית-הספר לשלוח לפיקוח העתק בתחילת שנה"ל.

בנוסף לביבליוגרפיה הייעודית יעשה שימוש בכתבי עת ובעיתונות יומית (כתובה ומקוונת) בהלימה לתכנים ובהתאם לצורך.

א. ביבליוגרפיה קרימינולוגיה

- אבישר, ג. (1990). סוגיות בחינוך מיוחד: עזובה ועבריינות נוער. הוצאת האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 13, 17-27.
- אדד, מ., וולף, י. (2003). עבריינות וסטייה חברתית- תיאוריה ויישום. בר אילן: רמת גן.
- אדד, מ., רהב, ג' ושוהם, ש. ג. (2004). קרימינולוגיה. שוקן. ירושלים ותל-אביב.
- אדלשטיין, א. (2001). דפוסים של עבירות ועבריינות בקרב בני נוער יוצאי אתיופיה בישראל. חברה ומשטרה, 6, עמ' 31-5.
- אור נקי 21.4.2012. רודולף ג'וליאני מדבר על תיאוריית החלונות השבורים:
<http://www.youtube.com/watch?v=VX7hDYLp6s>
- אייזשטדט, מ' (2001). הבניית עבריינות נוער לאור ההגדרה של "נורמאליות". מגמות, כרך מ"א (2-1).
- אליהם, י' (1996). משטרה וחברה- מבוא למדעי המשטרה. ירושלים. מולטיפרס.
- אשל תומר, 19.3.2013. סירת ניקיון בחיפה- חלונות שבורים
<http://www.youtube.com/watch?v=qxtevQ5tKA>
- ביטמן, א.; בייט-מרום, ר.; בן-עטר-כהן, א.; פוך, ח. (1992) אישיות: תיאוריה ומחקר; [א, 2-1] האוניברסיטה הפתוחה; רמת אביב, תל-אביב; עמודים 143-151.
- בן-דוד, ש' (1991). אלימות נשים; עבריינות וסטייה חברתית; [י"ח]. בר אילן, רמת-גן.
- בר-אל, צ', ונוימאיר מ' (1996) מפגשים עם הפסיכולוגיה [2]. רכס. אבן יהודה.
- בר-אל, צ' ונוימאיר, מ' (1996) מפגשים עם הפסיכולוגיה [1]. רכס. אבן יהודה.
- בזק, י'. (1981), הענישה הפלילית. דביר, תל אביב, עמ' 188-193.
- בשן, ע'. (2000) משטרת ישראל- דין וחשבון שנתי 2000. המחלקה לתקשורת, אגף קהילה ומשא"ז.
- גבע, ר. (1992) אסטרטגיות במניעת פשיעה – שיטות, יישום והערכה. ירושלים: משרד המשטרה. עמ' 153-154.
- גבזון, ר. ושינדור ח. (עורכים) (1991). זכויות האדם והזרח בישראל – מקראה א'-ג'. האגודה לזכויות האזרח בישראל: ירושלים.
- גוד, א. (2002) על הסטייה. האוניברסיטה הפתוחה. רמת-אביב, תל-אביב.
- גימשי, ד. (1999) שיטור קהילתי בישראל ובעולם. משטרת ישראל, היחידה לשיטור קהילתי, המטה הארצי, ירושלים.
- גימשי, ד. (2003) משטרה בדמוקרטיה. משטרת ישראל, המטה הארצי, אגף משאבי אנוש.
- גריזם, א' (1980). עבירות רכוש בקרב גברים ונשים: אופי ודיפרנציאציה. עבודת מ.א.: תל אביב: אוניברסיטת ת"א, הפקולטה למשפטים.
- הורוביץ, ת., פרנקל ח. (1990). דפוסי אלימות של בני נוער. ירושלים: מכון סאלד. עמ' 19-22, 74-151.
- המועצה לשלום הילד- מרכז לפיתוח ומחקר ילדים בישראל- שנתון סטטיסטי 2010 עמ' 439-510, 559-628, 651 ויקיפדיה <http://he.wikipedia.org/wiki>
- חוק הנוער – טיפול והשגחה, תש"ך (1960).
- חוק הנוער – שפיטה, ענישה ודרכי טיפול, תשל"א (1971).
- חסין, י. (1985). הקשר בין ארצות המוצא ובין עבריינות נוער בישראל 1948-1977. עבריינות וסטייה חברתית, י"ג עמ' 79-100.
- טייכמן, מ. (1989). לחיות בעולם אחר: אלכוהול, סמים והתנהגות אנושית. ת"א: רמות. עמ' 21-34, 44-52.

- טננבוים, א., נ. (2003). על שוטרים וגנבים. אוניברסיטה משודרת
- יורם ינאי (2006) ניו- יורק המליציות של ג'וליאני. מסע אחר גיליון 99
- <http://www.masa.co.il/article/128/%D7%A0%D7%99%D7%95-%D7%99%D7%95%D7%A8%D7%A7:-%D7%94%D7%9E%D7%99%D7%9C%D7%99%D7%A6%D7%99%D7%95%D7%AA-%D7%A9%D7%9C-%D7%92%D7%95%D7%9C%D7%99%D7%90%D7%A0%D7%99>
- כהן, י. (1975), עבריינים צעירים בישראל. גומא, תל אביב, עמ' 38-50
- לב ויזל, ר. (2001). ילדים עניים- תפיסת מעמד סוציו אקונומי וקריירה תעסוקתית בעתיד. מפגש לעבודה סוציאלית (4), עמ' 101-119
- להב, ח. (2000). נוער בסיכון- התופעה בפרספקטיבה. מניתוק לשילוב (10), עמ' 8-16
- לואיס, ה.ג. (2003) טראומה והחלמה. עם-עובד, תל-אביב. עמ' 97-121.
- לטה, מ'. (2000). מודל להתפתחות עבריינית בישראל. סמינר בינלאומי לשיקום אסירות עם ילדיהן. ירושלים, ישראל.
- לקט, ר (2004). משמעות: תוכנית מניעה בנושא סמים לכיתות י-א'. ירושלים: משרד החינוך התרבות והספורט, מנהל פדגוגי.
- מוסן, פ.ה. (1998) התפתחות הילד ואישיותו. כרך ב'. לדורי: ת"א.
- מסר-הראל, א (2001) צוהר לבית-הסוהר. שירות בתי-הסוהר, לשכת הדוברות.
- מסר-הראל, א (2002) התמודדות עם נגע הסמים בשירות בתי-הסוהר. שירות בתי-הסוהר, לשכת הדוברות.
- נווה, נ ; רוט-הלר, ד (1993) היחיד והסדר החברתי. עם-עובד, תל-אביב.
- סימון לימור (2001). איך תגמלו את הילדים מהאיפון? עשר פלוס, מאקו:
- <http://www.mako.co.il/home-family-kids/education/Article-afe3c2d2d53d231006.htm>
- ספיר יואב, 19.4.2009 הארץ : <http://www.haaretz.co.il/opinions/1.1256254>
- עינת ע. (1995). כן לא שחור לבן- משברי ההתבגרות בישראל על סף שנות ה- 2000. ת"א: איתאב.
- עינת, ע., עמלה, ת. (2009) כתב אישום: ליקוי למידה, נשירה ועבריינות. הוצ' הקיבוץ המאוחד.
- רהב, ג (1987) סטייה חברתית [1]. האוניברסיטה הפתוחה, רמת-אביב, תל-אביב.
- רהב, ג (1987) סטייה חברתית [2]. האוניברסיטה הפתוחה, רמת-אביב, תל-אביב.
- רהב, ג (1987) סטייה חברתית [4]. האוניברסיטה הפתוחה. רמת-אביב, תל-אביב.
- רהב, ג (1987) סטייה חברתית [5]. האוניברסיטה הפתוחה. רמת-אביב, תל-אביב.
- שביט, ג., ושוהם, ש., ג (1990) עבירות ועונשים. עם עובד, ספריה אוניברסיטאית.
- שדמי, א. (2004). רודפי צדק: מחקרים בפשיעה ואכיפת החוק בישראל (עורכים שותפים: ישראל קים ולוי עדן), תל אביב: צ'ריקובר
- שוהם, ש.ג. (1994). אלימות. ת"א: אור עם. עמ' 9-37.
- שוהם, ש. ג., תימור, א (2009). סוגיות בתורת הענישה בישראל. הוצאת אח.
- שטרנהל זיוה 21.7.2008, אורות בזהקים, עיר גדולה: <http://www.haaretz.co.il/1.1528773>
- שמאי, מ. (1994). משפחה ועוני, להיות הורה ולגדול כילד. ירושלים: המועצה הלאומית לשלום הילד.
- שמי, א (2000). להיבאק באלמות ולהצליח. ת"א: צ'ריקובר. עמ' 11-32, 41-77, 81-147.

ביבליוגרפיה מדעי המשטרה

- אדד, מ., וולף, י. (2003). עבריינות וסטייה חברתית- תיאוריה ויישום. בר אילן: רמת גן
- אוונס, ק. (1998). יומני חקירה. כרטא: ירושלים.
- אלירם, י' (1996). משטרה וחברה- מבוא למדעי המשטרה. ירושלים. מולטיפרס.
- יוסי אלמוג: מדע ופשע (מז"פ) : <http://www.youtube.com/watch?v=bS-82FZpWx0>
- אלעד, א. (2001). הטיות שיפוט והחקירה הפלילית. משטרה וחברה, 5, עמודים 133-99
- אלעד, א. (1996). 'מחקר השוואתי של שיטות בתחום הזיהוי הפלילי. פלילים, ה'עמודים 244-187
- בשן, ע'. (2000) משטרת ישראל- דין וחשבון שנתי 2000. המחלקה לתקשורת, אגף קהילה ומשא"ז. גבע, ר (1992)
- אסטרטגיות במניעת פשיעה – שיטות, יישום והערכה. ירושלים: משרד המשטרה. עמודים 154-153.
- גימשי, ד (1999) שיטור קהילתי בישראל ובעולם. משטרת ישראל, היחידה לשיטור קהילתי, המטה הארצי, ירושלים.
- גימשי ד. (1997). השיטור כפרופסיה - מלוכד גנבים ל' יזם קהילתי. משטרה וחברה, 1, עמ' 5-25
- דוידוביץ א. (2010). נשידע לשאול: על התשאול המקצועי והאפקטיבי. אופיר ביכורים
- המסלול ללימודי משטרה (2012). מקראות כיתה י', משטרת ישראל, מדור תכנון הכשרות ?
- המסלול ללימודי משטרה (2012). מקראות כיתה י"א, משטרת ישראל, מדור תכנון הכשרות ?
- המסלול ללימודי משטרה (2012) מקראות כיתה י"ב, משטרת ישראל, מדור תכנון הכשרות ?
- חדשות ערוץ 1- מז"פ: <http://www.youtube.com/watch?v=AaSpM7g8eps>
- חדשות ערוץ 2- מז"פ: <http://www.youtube.com/watch?v=FE9Bfbkek-Q>
- חוק הנוער – טיפול והשגחה, תש"ך (1960).
- חוק הנוער – שפיטה, ענישה ודרכי טיפול, תשל"א (1971).
- חסין, י. (1987). העבריינות המועד, העברייני המסוכן והעברייני בעל הקריירה הפלילית. עבריינות וסטייה חברתית, ט"ו, 5-18.
- כרמון, מ. (2000) חוקרים נחקרים ומה שביניהם. תל אביב: סער
- שדמי א (2004) משטרת ישראל והנוער בראי הזמנים, תל אביב : המרכז הבינתחומי לחקר מדיניות וטיפול בילדים ונוער,
- בית הספר לעבודה סוציאלית ע"ש בוב שאפל, אוניברסיטת ת"א
- שדמי, א. (2001). שיטור עירוני כהכרח היסטורי, משטרה וחברה
- שלו א., יחזקאלי פ. (1997), 'שיטור קהילתי' מול 'שיטור אכיפתי' - סוגיות עקרוניות, משטרה וחברה, 1, עמ' 66-105
- דו"ח נציב קבילות שוטרים וסוהרים מספר 30 לשנת 2011.
- <http://mops.gov.il/About/Ombudsman/AnnualReports/OmbudsmanAnnualReport2011/Pages/default.aspx>
- השנתון הסטטיסטי של משטרת ישראל 2012 <http://www.police.gov.il/Doc/TfasimDoc/st2012.pdf>
- למ"ס- לשכה מרכזית לסטטיסטיקה http://www.cbs.gov.il/reader/?Mlval=cw_usr_view_SHTML&ID=394
- מדרך לעיון במרשם הפלילי ולהוצאת תעודות יושר:
- <http://gov.il/FirstGov/TopNav/Situations/SCertificateGuides/SCriminalRecord/SCRecord>
- מחלקת חקירות שוטרים- משרד המשפטים: <http://index.justice.gov.il/Units/Mahash/Pages/default.aspx>
- מערכי אכיפה ושיטור עירוני:
- <http://mops.gov.il/POLICINGANDENFORCEMENT/ENFORCEMENTCHAIN/Pages/About.aspx>
- משטרת ישראל אתר רשמי: <http://www.police.gov.il>
- משטרת ישראל דף פייסבוק: <https://www.facebook.com/israelipolice>

משרד לביטחון פנים: <http://mops.gov.il/Pages/HomePage.aspx>

משרד לביטחון פנים, סקירה ביעף, גיליון 9 (2005) שירותי זיהוי פלילי:

<http://mops.gov.il/Documents/Publications/InformationCenter/SrikaBiaf/SrikaBiaf9.pdf>

ויקיפדיה

http://he.wikipedia.org/wiki/%D7%A2%D7%9E%D7%95%D7%93_%D7%A8%D7%90%D7%A9%D7%99

ורניקה מרס- סדרת TV(מז"פ + פרופילאות):

<http://www.tapuz.co.il/blog/net/ViewEntry.aspx?entryId=2432992&skip=1>

שדמי אריאלה (2012) ארץ מאובטחת: משטרה, שיטור ופוליטיקה של הביטחון האישי, קו אדום- הוצאת הקיבוץ המאוחד,

ת"א

שדמי אריאלה(2004). רודפי צדק: מחקרים בפשיעה ואכיפת החוק בישראל (עורכים שותפים:ישראל קים , לוי עדן) תל

אביב: צ'ריקובר,

נספחים: דוגמאות למטלות שיינתנו במהלך התכנית ומחונן לכתובה של עבודת החקר- היחידה החמישית

1. המשפחה ותהליך הסוציאליזציה

חברות, או סוציאליזציה, הוא תהליך של התנסות חברתית ותרבותית מתמשכת, המקנה ליחיד את דפוסים, כללים וערכים של התרבות והחברה בה הוא חי. תהליך החיברות הוא תהליך בסיסי ואף קריטי (חיוני) לעיצוב האישיות, להתנהלות הרגשית ולדפוס המחשבה של היחיד בחברה. תהליך החיברות מתחיל כבר בילדות, נמשך בגיל ההתבגרות, הבגרות, הזקנה וכך הלאה עד המוות. הדברים הנחשבים למסוריים או מקובלים חברתית תלויים בהקשר התרבותי ולכן יש ללמוד אותם. במהלך ההתפתחות היחידים בחברה נוטלים חלק במבנים ובמוסדות חברתיים וכך הם לומדים את כללי ההתנהגות והערכים הרלוונטיים לאותה חברה. דרך פעילות הגומלין עם הזולת מגבש לו היחיד זהות יחידנית. ההנחה הרווחת היא כי אם לא יבוצע תהליך החיברות או שהוא לא יצלח- תיפגע התפתחותו האישית והחברתית של היחיד. תהליך החיברות מייצג שני תהליכים משלימים של הנחלה של מורשת חברתית ותרבותית מצד אחד ופיתוח האישיות מהצד השני. תהליך החיברות מתבצע על ידי קבוצות שונות בהן נתקל היחיד במהלך חייו בהקשרים החברתיים השונים.

אחת מסוכני החיברות העיקריים היא **המשפחה** - בשלב הילדות המשפחה היא סוכן החיברות העיקרי ביותר בשל היותה מרכז עולמו של הילד. ילדים קטנים תלויים כמעט לחלוטין באחרים והאחריות לסיפוק צרכיהם נופלת כמעט תמיד על כתפי הוריהם ובני משפחה אחרים. לפחות עד לתחילת הלימודים בגן ובבית הספר המשפחה היא גם המנחילה להם את ערכיה, עמדותיה ודעותיה הקדומות של התרבות לגבי עצמם ולגבי הזולת. בנוסף, המשפחה מעניקה לילדים גם עמדה חברתית. כלומר, ההורים מביאים את ילדיהם לא רק לעולם החומרי, אלא גם משבצים אותם בחברה מבחינת הגזע, הלאום, הדת והמעמד. בבוא הזמן יסודות אלה יהפכו לחלק מדימויו העצמי של הילד. (סוכני חיברות נוספים: בית הספר, עמיתים/חברים, צבא, אמצעי תקשורת...)

המשפחה מספקת לילד את צרכיו:

צרכים אינסטרומנטליים: צרכי קיום והגנה. אלו צרכים כלכליים (פרנסה) וארגוניים. לדוגמא: הצורך להסתגל לסביבה פיזית, להשיג מזון, דיור ומחסה וכן תחושת ביטחון פיזית.

צרכים אקספרסיביים: (הבעתיים) אלו צרכים חברתיים רגשיים (נפשיים) הקשורים ביצירת קשר עם אחרים על בסיס רגשי, תחושה של שייכות וכבוד.

רגע חושבים:

מי אחראי לספק את הצרכים האינסטרומנטליים במשפחה ?
מי אחראי לספק את הצרכים האקספרסיביים במשפחה ?
איך זה נעשה ?

משפחה הרוסה

ההגדרה של משפחה הרוסה מתבססת על שני מרכיבים :

1. משפחה שבה אחד ההורים חסר או שאינו מתפקד (בעקבות: פרידה/גירושין, מחלה/אישפוז, מוות). דבר זה מביא לחסך נפשי.
2. היחסים העוינים (אלימים- נפשית, פיזית) והמתח במשפחה נלמדים על ידי הילדים באמצעות חיקוי והופכים לדפוס התנהגות לגיטימי.

רק כאשר שני המרכיבים קיימים נוכל להגדיר את המשפחה "משפחה הרוסה".

תיאוריית הפיקוח- הירשי (1969)

תיאוריה זו עוסקת ב"למה האדם לא עושה עבירה?" תשובה: בגלל הפיקוח חברתי. אדם שעושה עבירות הגיע מחברה ללא פיקוח חברתי או שלא אכפת לו מהחברה – כדי שיהיה פיקוח חברתי צריך שהאדם יהיה קשור לחברה, שיהיה אכפת לו מהחברה ומה שהם חושבים עליו.

חברה בהתהוות – חברה בתחילת דרכה, יש מחויבות הדדית, סולידריות חברתית – תחושה של איחוד, שייכות, יש מטרה וערכים משותפים, עשייה קולקטיבית (משותפת). בחברה זו כמות הסטייה קטנה. הפיקוח החברתי יותר דומיננטי – לפרט אכפת - "מה יגידו/יחשבו עלי".

חברה בהתפתחות – יש יותר עבריינות מהחברה בהתהוות. הגורם התחרותי מתחיל להוות משקל בצורך לבחור בין הקיום של האינדיבידואל (הפרט) לצד הקולקטיב (הקבוצה). ההווה מקבל משמעות – למי יש רכב יוקרתי יותר/בית גדול יותר וכדומה. יש רצון להתקדם ברמה האישית, ועולה המחשבה שאולי הקולקטיב מפריע להתפתחות האינדיבידואלית שלי.

חברה תעשייתית – מתבססת על תחרותיות והישגיות. יש לחץ חברתי להתקדם, הדרישה החומרית עולה ולא כל אחד יכול להגיע להישגים שהחברה דורשת. אין איחוד. יש הרגשה שהאדם הוא בורג במערכת ושכול אחד יכול להחליפו (אין ייחוד). הפרט מנוכר ולכן שיעור העבריינות גבוה יותר.

ע"פ הירשי, מה שבולם את הפשיעה זה הפיקוח החברתי. ככל שהחברה תפקח יותר, שכיחות התופעות העברייניות תהיה נמוכה יותר. רק אם יש פיקוח חברתי, לאדם "יש מה להפסיד" וזה מביא לפשיעה נמוכה יותר.

הירשי מדבר על 4 גורמים בפיקוח החברתי שהם בולמי סטייה (כאשר המשפחה היא החברה הראשונית של הילד ובהמשך מצטרפים גורמים נוספים):

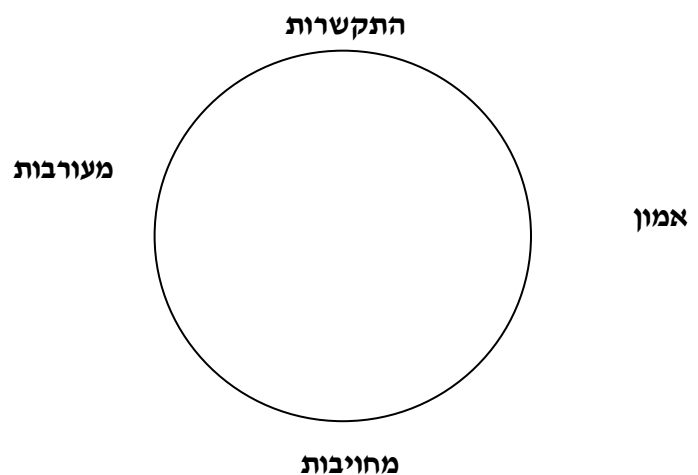
התקשרות / זיקה (Attachment): ככל שהנער יהיה קשור יותר לסביבה הקרובה לו (הורים, אנשים משמעותיים לו) והוא חש רגשות חיוביים כלפיהם- כך הוא ישתדל יותר להימנע מלפגוע בקשרים אלו ע"י התנהגות עבריינית. ככל שתרגיש יותר שייכות – תרגיש יותר נורמטיבי – הפנמת הנורמות והערכים של החברה והסביבה.

מחויבות (Commitment): ככל שהמחויבות למשהו גדולה יותר, זה מעצים את הקשר אליו. המחויבות אמורה להיות הדדית- ככל שאני מחויב יותר, אני אשקול יותר אם "משתלם" לי לפשוע.

אמון (Belief): אמונה בצדקת ונכונות הערכים והנורמות וכי יש לציית להם. לא מדובר בערך או חוק ספציפיים אלא בתפיסה כללית. ככל שאדם מאמין פחות שעליו למלא אחר הכללים, כך הוא יטה יותר לעבריינות.

מעורבות (Involvement) – ככל שנהיה מעורבים יותר בפעילות לגיטימית ומשקיעים משאבי זמן ואנרגיה ומקבלים סיפוק בפעילות (כגון: לימודים, זמן עם המשפחה, חוגים, ספורט). זה מצמצם את הזמן הפנוי שאפשר לנצל לפשיעה ולכן זה יצמצם את הפעילות הסוטה.

מעורבות <-- מחויבות <-- אמון <-- התקשרות <-- וחוזר חלילה

משימה: קרא את הטקסט הבא

1. כתוב כיצד באים עקרונות תיאוריית הקשר של הירשי לידי ביטוי (שאלת יישום- רמה נמוכה)
2. הצע תיאוריה שיכולה לתמוך במאמר הדעה של מיכל אהרוני (שאלת יישום- רמה גבוהה)

מיכל אהרני

האחריות שלכם

אבל להביא ילדים לעולם זה לא חובה, זאת זכות. ומי שלא יודע ולא מסוגל להתמודד עם הזכות הזאת, אז שלא יביא ילדים. ילדים צריכים הורים מתפקדים ונגישים. לא הורים בשלט רחוק, לא הורים שהם כספומט, לא הורים שמדברים על, לא הורים חיצוניים שיוצעים להעמיד את המורה במקום, אלא את הילד שלהם.

אפשר לקנות לילדים חנות צעצועים שלמה והם, עדיין, לא יהיו מאושרים. אפשר ללכת איתם למסעדות הכי טובות והם, עדיין, לא יהיו שבעים. הם ימשיכו לחפש אנשים זרים שיהיו חברים שלהם בפייסבוק, כי אין להם מושג מהי חברות אמיתית. אף אחד, מעולם, לא הסביר להם שחבר זה לא מי שעושה לייק על כל שטות שהם כותבים. הם ימשיכו להכניס לאף שלהם כל מיני חומרים כימיים, כי אף אחד לא הריח איתם יחד את הריח הכי טוב בעולם, ריח של אדמה אחרי גשם ראשון.

הם ימשיכו לפחד להיכשל כי כל הזמן מעוררים אותם להצלחה, אבל אף אחד לא נתן להם את התחושה שבית זה המקום הראשון אליו חוזרים לא חר כישלון. כשקונים מוצר חשמלי מקבלים הוראות הפעלה. כשנולד לכם ילד, מקבלים רק חבילה בוכה. אבל אתה גם תואר חרש. "הורה". והזמן אחריות. שלך.

פורסם ב- ba-barnail.co.il

ל תאשימו את מערכת החינוך. אף מורה לא אשמה בכך שהילד יושב שעות בפייסבוק או צופה בטלוויזיה. אף מורה לא יכולה לפקח על שעות הפנאי של הילדים שלכם. זה התפקיד שלכם. אתם ההורים.

אל תאשימו את הקיצוץ בתקציבי הרווחה. אף ילד לא יקרא יותר ספרים גם אם תקבלו קצבת ילדים כפולה. אף פקיד בביטוח לאומי לא ייקח את הילד שלכם לספרייה. זה התפקיד שלכם. אתם ההורים. אל תאשימו גם את הקיצוץ במצבת כוח האדם במשטרה. אף שוטר לא ייכנס אליכם הביתה לראות מה הילד שלכם מכניס לריאות עם החברים. אף שוטר לא ינהל שיחה אמיתית עם הילד שלכם על כך שאין דרכי קיצור אל האושר, גם לא סמים. זה התפקיד שלכם. אתם ההורים.

הכי קל זה להטיח האשמות בממסד. המערכות קורסות, אין הנהגה, כולם מושחתים, לאף אחד לא אכפת. זה הם אשמים: המורים, המנהלים, חברי הכנסת, ראש הממשלה, הפקידות הבכירה, האוצר, בעלי ההון. הכי קל זה לא להסתכל במראה. להיות הורה זה לא קל. המירוץ אחרי הקריירה, עלות החיים, הילדים שמתבגרים בטרם עת והפיתויים הנגישים הפכו את ההורות להתמודדות יומיומית לא פשוטה.

מרד זיכרי -

מושג שטבע הסוציולוג טלקוט פרסונס.

איך נראה עבריון ?

תרגיל: דפי A4 , עפרונות, מחקים, עפרונות צבעוניים
15 דקות לצייר + לרשום איך לפי דעתנו נראה עבריון? (לציין לפחות 5 תכונות של מראה)
דיון : איך נראה עבריון ? לרשום את התשובות.

התיאוריה של צ'זרה לומברוזו (1836-1909)

בסוף המאה התשע עשרה, בעת ששירת כרופא צבאי בכלא ביצע הקרימינולוג היהודי-איטלקי צ'זרה לומברוזו סדרה של נתיחות אחרי המוות בגופות של אסירים. כתוצאה מהמחקר שלו, הוא טען שהצליח לאפיין קלסטר פנים של "פושע מלידה": אוזניים רחבות וניבים ארוכים באופן יוצא דופן. באחד מניתוחי מוח שביצע הוא מצא שינויים במבנה הגולגולת באזור שבדרך כלל מפותח אצל יונקים מפותחים ולא היה מפותח אצל הממותה שלו. מכך הוא הסיק כי הנטייה לפשע היא אטביסטית (נסיגה התפתחותית).

התיאוריה של ויליאם שלדון-סומטו טייפס (טיפוסי גוף).

ויליאם שלדון היה פסיכולוג-אנתרופולוג מאוניברסיטת קולומביה שמזוהה עם הזרם הביולוגי (גישה פוזיטיביסטית). הוא פיתח את התיאוריה שלו כאשר עבד במוסד לעבריינים צעירים. הוא טען שיש משהו במבנה הגוף של אנשים שגורם להם להיות יותר סוטים. זו תפיסה שקיימת גם כיום בחלק מהציבור – ועל פיה מבנה גוף מסוים מעיד על אישיות מסוימת. במחקר שלו מתוך 400 נערים הוא בחר 200 נערים ואותם הוא חילק למבני גוף שונים:

אקטומורפי: מבנה גוף עדין/ רזה

מזומורפי: שרירים מפותחים, מבנה גוף רחב, גדול או מגושם, "בריונים"

אנדומורפי: עגולים ("שמנמנים")

הוא מצא שהמזומורפי הכי נוטה לעבריינות והאנדומורפי הכי פחות נוטה לעבריינות.

למרות שחוקרים העבירו ביקורת על המחקר של שלדון, גם היום יש אנשים שמאמינים בגישה הגנטית ומצדדים בה. הבחירה של המחקר שלו לא הייתה אקראית, הוא זה שגם חילק את הנערים לטיפוסי גוף ואת האפיונים שלהם. לכן גם הייתה פה הטיה של החוקר. יחד עם זאת מחקרים יותר מאוחרים שבדקו מבנה גוף לפי מדדים יותר אובייקטיביים, חוזרים למחקר של שלדון. כנראה שיש איזו נטייה לאנשים בעלי מבנה גוף מזומורפי להתנהגות תוקפנית.

רגע חושבים:

1. במה דומות התיאוריות של לומברוזו ושלדון ?
2. במה שונות התיאוריות של לומברוזו ושלדון ?

<http://www.mako.co.il/spirituality-self-improvement/body/Article-ffdb408e8f59421004.htm>

לא מספיק שאנחנו קובעים על פי רושם ראשוני אם אדם הוא נשמה טובה או מרושע בעינינו, עכשיו בא מחקר חדש וטוען שאנחנו צודקים. חוקרים מקליפורניה טוענים שאפשר לזהות אנשים אלימים באמצעות בחינת תווי פניהם בלבד.

כולנו יודעים שגרמל מאוד מכוער – זה ברור, כי הוא רע. וכמה פעמים יצא לכם להגיד על מישהי שלא הכרתם ש"יש לה פנים רעות, כמו של מכשפה"? מבלי שנשים לב, אנחנו נוהגים להשליך ממראה הפנים לאישיות. בגלוי כולנו נצהיר שברור שאין שום קשר: אדם יפה יכול להיות רוצח וחסידת אומות עולם עשויה להיות מכוערת כמו המוות – אבל באופן אוטומטי אנחנו עושים את החיבור, ומי שאומר אחרת משקר.

כאילו לפי הזמנה נחת על שולחנו מחקר חדש, שמוכיח שאמנם כן – אפשר לזהות אדם תוקפני רק על פי מבנה הפנים שלו. במסגרת אותו מחקר, שנערך באוניברסיטת קליפורניה, זיהו סטודנטים באופן גורף גברים חזקים ושריריים, למרות שראו רק את פניהם (בלי הצוואר!). עוד התגלה במחקר, שהגברים שנראים הכי קשוחים הם גם אלה שנמצאו מעורבים בהכי הרבה קטטות. נורא לא פוליטיקלי קורקט, אנחנו יודעים, אבל מה לעשות שעכשיו זה מוכח – ככל שהגבר נראה אימתני יותר כך הוא גם נוטה יותר להשתמש באלימות כאמצעי לפתרון בעיות.

איזה שיער יש לרוצחים סדרתיים?

המחקר האחרון הוא רק נדבך נוסף בתחום שנבדק כבר שנים ארוכות. בין השאר הוכח שאפשר לזהות נטייה מינית של אדם רק על פי מבט חטוף בפניו, ואפילו לנבא מראש את תוצאות הבחירות רק לפי תמונות פניהם של המועמדים. יותר מזה, קרימינולוגים וסוציולוגים שחקרו אסירים טענו שהצליחו לשרטט פרופיל אחיד לרוצחים מדרגה ראשונה. לפי התיאוריה שלהם אפשר היה לזהות "רוצח מלידה" רק בהסתמך על המראה החיצוני של אדם.

למעשה, מאחורי הסיפור הזה עומד עולם מחקרי ישן נושן. תורת הפנים (פיזיונומיה) היא תורה עתיקה שאפילו אריסטו השתמש בה, כשניסה להסיק על אישיותו של האדם מתווי פניו. במהלך המאות ה-18 וה-19 הייתה התיאוריה כל כך פופולרית, עד שניתן היה להשיג מדריכי כיס מאוירים (מעין "[ספר פנים](#)") שאיננו פייסבוק), ולאבחן באמצעותם את האדם הזר הנקרה בדרכך. כמה נוח: מבט מהיר לתוך הספרון היה מגלה לך אם נתקלת באדם טוב לב או בנבל שפל, בסוטה מין או בידיד לעת צרה.

הפיזיונומים הגדירו איך יראה אדם דגול (האף הגדול במיוחד של ג'ורג' וושינגטון, למשל, היה סממן מובהק לחוסנו הנפשי), ובמשך הזמן הם גם התחילו לאפיין איך בדיוק יראו האנשים הפחות דגולים, להלן: הפושעים, הרוצחים, האנסים ועלובי החיים.

בשנת 1930 בדק ארנסט הוטון מאוניברסיטת הרווארד מראה חיצוני של 14 אלף אסירים, וגילה להפתעתו שלרועצים מדרגה ראשונה הייתה נטייה מובהקת להיות בעלי שיער חלק, ולעומתם הרוצחים מדרגה שנייה היו זהובי שיער.

סוף העדנה לתורות הפרצופים הזו, ששיחקו בקלות לידיהם של מפתחי תורות הגזע למיניהם, הגיע מטבע הדברים אחרי מלחמת העולם השנייה. המחקרים הפיזיונומיים נדחו מכל וכל, ומקובל היה לטעון שהתנהגויות אלימות אפשר להסביר רק באמצעות סיבות חברתיות, ובטח שלא בהסתמך על נתונים חיצוניים וגנטיים של מראה. היום, כאמור, מחקר הפנים חוזר ובגדול, תוך שהוא נעזר בתוכנות מודולציה מתקדמות. אלה מאפשרות פיתוח של שיטות חדשות בשדה המחקרי, והמחקר הגנטי-אבולוציוני-פסיכולוגי מחזיר לבמה את הדיון הבעייתי הישן אודות "דטרמיניזם ביולוגי" – למה לאנשים מסוימים יש דווקא את הפרצוף המסוים שלהם?

אז מה המסקנה? שקשה למצוא בריון מגודל עם לב רך, ושאם אתם מסתבכים עם אחד כזה, אל תבנו על שיחה ידידותית או על גישור. אם הוא גדול, חזק ומפחיד למראה, מוטב שתתפסו מרחק.

http://books.google.co.il/books?id=s-AQAQAIAAJ&dq=lavater+pocket+physiognomy+nose&client=firefox-a&pg=PA27&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false "ספר הפנים"

המשימה- לבחור דמות ולרשום:

1. העמוד בו מופיע הדמות
2. מה לדעתך התכונות המאפיינות אותה ?
3. לבדוק מה רשום בספר- האם צדקת/טעית ? במה ?

אופציה- סרט: "רוצחים מלידה"

מחווון לכתיבה של היחידה החמישית בהתאם להנחיות הכליות של מדעי החברה

1. **חלק תאורטי** (כולל את הרכיבים הבאים מתוך המחווון : מבוא 5 נק' + רקע תאורטי 18 נק' + מקורות 5 נק')
סה"כ 28 נק'
2. **חלק מעשי** (כולל את הרכיבים : מבוא לחלק המעשי 30 נק' + ממצאים 14 נק') סה"כ 44 נק'
3. **מסקנות ורפלקציה** (כולל את הרכיבים : דיון ומסקנות 12 נק' + רפלקציה 12 נק' + צורת העבודה 4 נק')
סה"כ 28 נקודות.